

MÅRSLET... HER HVOR VI BOR

Horrets gamle Købmandshandel - Hørret Byvej 12

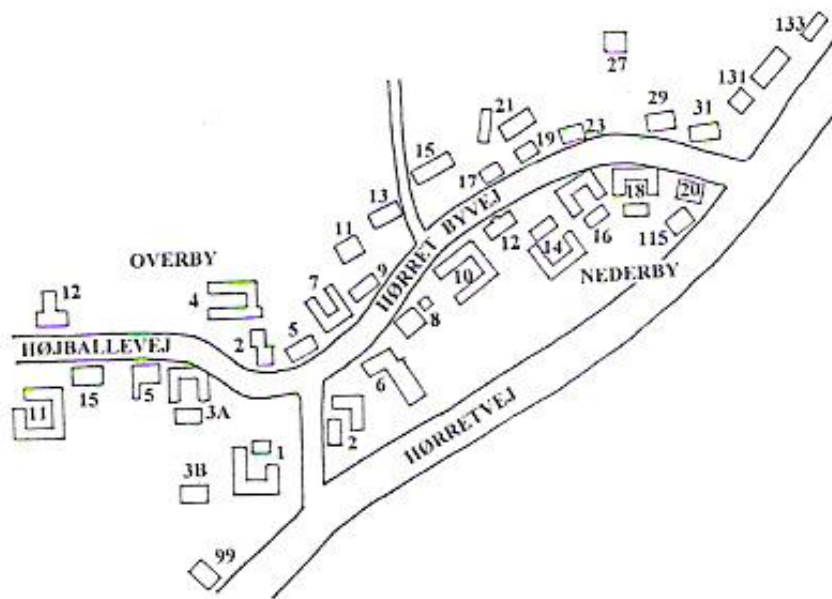
**Landsbyen HØRRET og dens
overgang fra bondesamfund til
bysamfund i 1900-tallet**

Mårslet Sogns Lokalhistoriske Forening

Tekst: Hans Møller

Landsbyen HØRRET

Om den gamle landsby og dens overgang fra bondesamfund til bysamfund fra midten af 1900-tallet

Udgivet september 2000

Landsbyen Hørret

Dette lokalhistoriske hefte indeholder beretningen om landsbyen Hørret – ikke landsbyens komplette historie, men mest beretningen om samfundsforholdene i Hørret i 1900-tallet, der startede med bondesamfundets opløstning og sluttede med byboernes overtagelse af de fleste af landsbyens gårde og huse.

I 2450 år af landsbyens 2500-årige historie var Hørret et bondesamfund, men fra midten af 1900-tallet viste der sig de første tegn på, at bøndernes tid var ved at være forbi. I takt med, at byboerne indtog Hørret, blev der skabt et nyt landsbyfællesskab helt forskelligt fra – men derfor ikke ringere – end det gamle fællesskab, landbosamfundet havde været bygget op omkring.

Heftet slutter med en gennemgang af hver af landsbyens 14 gårde og 22 huse. Bygningernes ejerforhold gennem 1900-tallet afspejler tydeligt Hørrets overgang fra et bondesamfund til et bysamfund.

Beretningen om Hørret i 1900-tallet er begrænset til selve landsbyen Hørret – gårdene på Hørret mark langs Jelshøjvej er ikke taget med. Heller ikke Højballe, der tidligere hørte til Hørret, bliver behandlet, ligesom gartneriet og gårdene Stenege, Urnebjerggård, Margrethelyst og Havmosegård, der alle er beliggende langs Hørretvej mellem Storhøj og Oddervej og hører til Hørret, heller ikke vil blive behandlet i beretningen.

Landskabets opståen

Landsbyen Hørret er beliggende for enden af det randmoræneområde, der benævnes Holme Bjerge. Det kuperede landskab blev dannet af isen ved slutningen af den sidste istid for 12000 år siden.

Isranden har i lange tider stået her tværs gennem sognet. Gentagne isfremstød og tilbagetrækninger har presset bakkerne op, og smeltevandet fra isens sidste tilbagetrækning har fundet vej gennem Hørretbækkenet og Giberådalen til dets udløb i Kattegat ved Moesgård Strand. Endnu i dag er Hørret dalen et vådområde. Kapelbækken med sit udspring ved Visbjerg gennemstrømmer og afvander dalen – Kapelbækken, der syd for Hørret Skov får tilløb af Fiskbæk inde fra skoven, løber gennem Langballe og forener sig nordøst for Skalbjerget med Giber å.

Det må formodes, at der har levet mennesker i sognet siden istidens slutning for 12000 år siden, men i de første tusinder af år har sognet været tyndt befolket, og der har ikke været tale om faste bosættelser – den østjyske frugtbare lerjord har været for fed og for tung at bearbejde med datidens primitive markredskaber.

De første sikre vidnesbyrd om beboelse i sognet kendes først fra stenaldergrave i Hørret Skov, hvoraf de ældste er mere end 5000 år gamle. Også fortidens spor gennem landskabet – vore veje – fortæller, at der levede mennesker her før de egentlige bosættelser. Gravhøje blev i bronzealderen altid anlagt højt og altid langs en vej, så de kunne ses, altid et sted, hvor der færdedes folk. Det er Jelshøj et eksempel på. I dag er det kun gravene ved Jelshøj og Tulshøj, der er bevaret, men engang har der ligget en snes bronzealderhøje langs Jelshøjvej – og selv om de fleste er blevet overpløjet, så kan man endnu i landskabet ane flere af dem, og stednavnene Åshøj, Grevehøj og Hestehøj minder os stadig om de gamle gravhøje. Da bronzealderhøjene er anlagt for 3000 år siden, må Jelshøjvej og også Højballevej altså være mindst lige så gamle.

Landsbynavnet Hørret

Hørret er Mårslet sogns ældste bebyggelse – landsbyen menes opstået ved overgangen mellem bronze- og jernalder, hvilket vil sige, at Hørret stammer fra omkring år 500 f. Kr.

Landsbynavnet menes dannet af navnet ”Hørghwith”, hvor ”Hørgh” er betegnelsen for en gammel hedensk helligdom. Endelsen ”with” betyder skov – altså kan ”Hørghwith” tydes som helligdommen ved skoven. Forklaringen på landsbynavnet rummer bare et problem. Ordet ”Hørgh” kan kun føres tilbage i tiden til vikingetiden ca år 800 – 1050, så derfor må landsbyens navn have været et andet i dens første 13 – 1500 år!

Det kan lyde mærkeligt, men slet ikke usandsynligt. Har helligdommen dengang bare haft en vis betydning, og har den været kendt viden om, vil den have draget mange folk til langsvejs fra. Folk er så kommet til ”Hørghwith” uden at bekymre sig om navnet på den landsby, helligdommen lå i, og efterhånden har lokaliteten ”Hørghwith” helt overskygget landsbynavnet og så efterhånden givet navn til landsbyen. Gætterier? Ja, men selv om vi føler os oplyste, så er der meget, vi ikke ved og heller aldrig får at vide, fordi den tids mennesker ikke efterlod sig noget skriftligt. Hvis teorien om, at landsbynavnet Hørret er opstået sådan, er rigtig, må vi finde os i, at vi heller aldrig får kendskab til, hvad landsbyen kan have heddet fra begyndelsen.

Navnet Hørret har gennem tiden haft forskellig stavemåde. På gamle kort kan landsbynavnet ses stavet som ”Hørit”, ”Høret”, ”Høredt” og ”Hørred” – i det følgende holder vi os til stavemåden Hørret og lader også som om, at sådan har landsbyen altid heddet.

Det ufrie landsbyfællesskab

Den ældste skriftlige kilde om Hørret er ”Markbogen fra 1683”. Heri findes samtlige marker i Mårslet og sognets marker. Nogle af navnene kendes stadig, men de fleste kan i dag ikke stedfæstes. Først da der senere kom matrikelnumre til, blev det muligt at stedfæste lokaliteterne.

Om Hørret fortælles i Markbogen, at landsbyen Hørrets jorder var inddelt i Lyckemarchen (Løkkemarken), Oes (eller Aes) marchen og Schoumarchen – også kaldet Østermarken. Og så følger der i fortegnelsen en underopdeling af de tre hovedmarker angivet ved tilsammen 38 marknavne. Løkkemarken lå syd og vest for landsbyen. En løkke i en landsby var det indhegnede fælles areal, der brugtes til kreaturgræsning. Den løkke, der tilhørte Hørret, kaldtes naturligvis Hørretløkken – et stednavn, der er bevaret i sognet, fordi den allersydligste del af Løkkemarken, der grænser op til Mårslet, på et tidspunkt er blevet bebygget, og bebyggelsen har overtaget navnet.

Til Løkkemarken hørte også dengang Højballe. Løkken i Hørret har haft en stor udstrækning, men på gamle kort kan det ses, at en stor del har været opfyldt med sumpede vådområder, der ikke har egnet sig til egentlig dyrkning – først den langt senere dræning af området har gjort jorden brugbar til landbrugsjord.

Den egentlige dyrkning fandt sted på Aesmarken omkring Åshøj og på Østermarken, der grænsede op til Hørret Skov. Hver af de to hovedmarker har været opdelt i flere vange. Hver vang var inddelt i 2 – 3 åse, der hver igen var opdelt i lige så mange agre, som der var gårde i landsbyen. Alt dette for at sikre, at alle gårde fik del i både den gode og mindre gode jord.

I de to hovedmarker har der været trevangsdrift, det vil sige, at der benyttedes et treårigt sædskifte – det først år byg, det andet år rug og i det tredje år lod man jorden hvile – vangen lå brak eller brugtes måske til græsning. Havre såede man i den dårligste del af jorden, eller hvor man ikke kunne overkomme at så byg eller rug.

Den nævnte opdeling af jorden medførte, at hver gård i landsbyen havde sin jord meget spredt – en ager i hver ås i hver vang i hver mark, måske op til 18 – 20 smalle strimler jord udgjorde tilsammen gårdens jord. Til hver gård i landsbyen hørte også en toft – et lille stykke mark, der lå udenom gården, og som blandt andet brugtes til have og til græsning for gårdens kalve. Til fællesskabet hørte også halvdelen af Hørret Skov, hvor der holdtes svin på olden, og hvorfra der blev hentet brændsel og gærdsel – pinde til hegn.

Det kunne ikke lade sig gøre for den enkelte bonde frit at disponere over sin ager. Det var nødvendigt med et arbejdsfællesskab – alle landsbyens bønder måtte være enige om, hvornår der skulle pløjes, sås og høstes. Det lyder besværligt, men sådan havde det altid været.

Markbogen fra 1683 angiver kun marknavne – der nævnes intet om gårdene. Det kan derfor heller ikke afgøres, hvor mange Hørretgårde, der endnu var selvejergårde og hvor mange der allerede var blevet opkøbt af herregården. Men fra omkring år 1700 må alle landsbyens gårde anses for at høre under baroniet Vilhelmsborg, hvor herremanden frit

kunne indsætte fæstere til at drive gårdene. En fæstebonde betalte en indfæstning til herremanden for at overtage en gård, og dertil kom den årlige leje – landgilden, som bonden skulle betale i penge eller naturalier til baroniet. Ydermere var der i bondens fæstekontrakt angivet, at han skulle yde hoveri til herregården – altså dyrke herregårdens marker samtidig med at han skulle opnå et udbytte af sin egen jord.

Hestehøj

”Anno 1616 haffuer jeg giffuidt thill Morslet Kierche, huor minne forældre leeger begraffuen 2 ager legendis till min gaard vdi Hørret wed Hestehøye paa Hørret March..” – ”I året 1616 har jeg givet til Mårslet kirke, hvor mine forældre ligger begravet, 2 agre liggende ved Hestehøje på Hørret Mark, som årlig skal give skyld til Mårslet kirke 8 skilling dansk, som min hånd derpå videre findes indskrevet i Mårslet kirkebog”.

Ovennævnte er fra Rasmus Pedersen Thestrups dagbog – *Rasmus Pedersen Thestrup*, bondesønnen fra Testrup, der efter tabet af sine forældre og 5 søskende, der i året 1603 var døde af pest på gården Nedergård i Testrup, rejste til købstaden, hvor han skabte sig en formue som købmand og blev en agtet borger.

I 1616 var Mårslet kirke ejet af kongen, som i 1653 solgte kirken til ejeren af den store gård i landsbyen Skumstrup, *Nogens Frijs*. I 1662 købte den hollandske købmand *Gabriel Marselis* kirken, der i 1673 blev indlemme til det nyoprettede baroni på Vilhelmsborg, som kirken kom til at tilhøre indtil den i 1921 blev selvejende – og ingen havde da mere nogen erindring om kirkens to agre i Hørret.

Dertil kom, at den gamle markopdeling i Hørret totalt var blevet ændret i slutningen af 1700-tallet – så det i dag kan synes håbløst at prøve at lokalisere stedet, hvor de to agre har ligget. Markbogen fra 1683 angiver, at nogle af markerne i Løkkemarken hedder ”Heste Schoed”, ”Hesteschoed ager”, ”Hestes agge”, ”Hesiagge” og ”Hestis agge” – så formentlig skulle Hestehøje søges i Løkkemarken. Forskellige nutidige kort over Hørret viser ikke en høj med navnet Hestehøj – og heller ingen af de ældre beboere i Hørret havde nogen erindring om at have hørt navnet.

Først efter et besøg på Matrikeldirektoratet i København blev spørgsmålet besvaret. På det ældste kort over Hørret – det var udskiftningskortet fra 1785 – stod navnet på højen angivet. Hestehøj er den overpløjede gravhøj, der ligger på marken nord for Højballevej midt mellem Hørret by og Jelshøjvej. Fra Højballevej ses Hestehøj som det højeste punkt på marken, der i dag tilhører matrikel nr 15 i Hørret – og her et eller andet sted i nærheden af højen må de to agre have ligget.

Ejeren af marken, der i snart 400 år har dyrket de to agre for kirken kan dog være ganske rolig – kirkens krav på tilbagelevering af jorden er for længst forældet. Men lokaliteten Hestehøj er blevet genfundet – og i dag som dengang er der en pragtfuld udsigt fra højen.

Giveren af de to agre til Mårslet kirke glemte heller ikke senere sin gamle kirke. I 1641 lod Rasmus Pedersen Thestrup opsætte et epitafium på kirkens nordvæg til minde om tragedien i Testrup i 1603.

Udskiftningen i Hørret

I 1781 blev det gamle landsbyfællesskab forbudt ved lov. Det medførte nødvendigvis, at der blev foretaget en udskiftning af gårdenes jorder, da dyrkningen af dem netop var baseret på arbejdsfællesskab. Men det var der også lagt op til med loven. Tanken var, at hver gårds jord så vidt muligt skulle samles, og at landsbygården fremtidig skulle ligge på gårdens nye marker. Kunne det ikke lade sig gøre, var der med loven lagt op til en udflytning af gården fra landsbyen til gårdens nye marker.

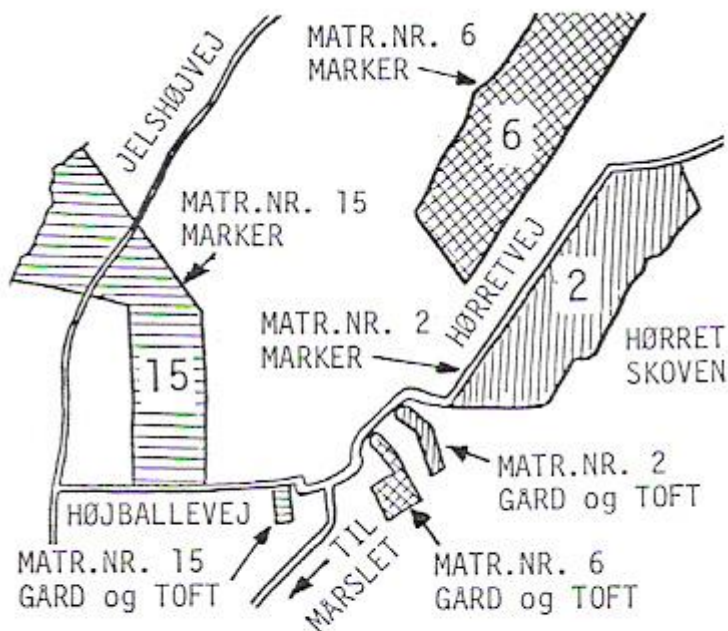
Med udskiftningen, der kom til Hørret i 1785, blev der tale om den største omvæltning i dansk landbrug. Den greb dybt ind i det nedarvede landbrugssystemets struktur og omformede i de følgende årtier det danske bondeland til næsten ukendelighed. Men udskiftningen var en nødvendighed. Det gamle arbejdsfællesskab var blevet en barriere for en videregående teknisk og økonomisk udvikling i landbruget.

Herregården ejede gårdene i Hørret, og det blev derfor baroniet, der i 1785 kom til at stå for alt det praktiske. Udskiftningen blev foretaget, og hver gårds marker samlet, men nogen udflytning blev der ikke tale om – og det selv om kun én eneste gård i Hørret efter udskiftningen kom til at ligge på egen mark. Og det er der også en sandsynlig forklaring på. Baronet på Vilhelmsborg var i 1785 bortrejst – han havde året før tiltrådt stillingen som gesandt i Wien. Og herregårdens økonomi var her i 1785 ikke til de store forandringer. Tre år senere døde baron *Christian Frederik Gyldenkrone* dybt forgældet i Wien. Han, der ved sin fødsel var en af landets rigeste mænd, havde sat alt over styr – og det var således baroniets økonomi, der havde forhindret en udflytning af gårdene i Hørret.

Heller ikke Vilhelmsborgs nye baron *Frederik Julius Gyldenkrone* lod gårdene udflytte, selv om omkostningerne hertil ville have været begrænset for herregården, der kunne levere bygningstømmer fra egen skov og mursten fra teglværket, der dengang lå mod øst i herregårdshaven lige op mod vestkanten af Vilhelmsborgskoven.

I 1790 fulgte udskiftningen i Mårslet, og her blev der udskiftet i stjerneform ud fra midten af landsbyen, hvorved de enkelte gårdes jorder fik form af langstrakte spidse trekanter – med gården i landsbyen placeret i trekantens spidse del. I Mårslet blev enkelte gårde udflyttet. Men gårdene i Hørret blev liggende. På skitsen ses tre gårdes udskiftning vist. Gården Højballevej 3 fik matr. Nr 15, ”Hørretgården”, Hørret Byvej 10 fik matr. Nr 6, og gården Hørret Byvej 16 matr. Nr. 2, hvis jord grænser op til Hørret Skov.

På et matrikelkort, der har været i brug fra 1856 til 1884 ses gårdene i Hørret aftegnet. De tre nævnte gårde var da sammenbyggede tvillingegårde. Nogle gårde på kortet er siden forsvundet, mens andre senere er komne til – blandt andre gårdene Hørret Byvej 1 og 2, der heller ikke er afsat på kortet. En enkelt gård er siden blevet flyttet. Det er halvdelen af tvillinggården Hørret Byvej 14, der er blevet flyttet længere hen ad byvejen og i dag ligger på Hørret Byvej 18.

Tre eksempler på udskiftningen i Hørret. På skitsen er vist matr. nr. 15 Højballevej 3, matr. nr. 6 Hørret Byvej 10 og matr. nr. 2 Hørret Byvej 16

Men det var ikke baronen, der ændrede tvillingegårdene til enkeltgårde, nedbrød eller byggede nye gårde eller foretog gårdflytningen – det var bønderne selv, der fra midten af 1800-tallet begyndte at ændre landsbyens udseende, efter at de af baronen havde købt deres fæstegårde til selveje. Flere af fæstegårdenes bygninger var opført i bindingsværk og sikkert ikke særligt velholdte. Ved nu pludselig selv at stå som ejer af gården begyndte den tidligere fæstebondens planer om at ændre og bygge at tage form. Det

gamle kort fra 1856 over Hørret, hvor gårdenes placering ses angivet, ligner derfor slet ikke det Hørret, der var omkring århundredskiftet ved 1900-tallets begyndelse.

Værd at bemærke på det gamle kort er også husene. Dengang var der ud over gårdene kun 4-5 huse i landsbyen. Smedehuset Hørret Byvej 21 lå der, og det gamle hus på Hørret Byvej 23 – det gule palæ, der nu er rødt – var der også. Over for købmanden, der først kom til 50 år senere lå der et hus, og det gjorde der også i nærheden af Forsamlingshuset, Hørret Byvej 9 – alle fire huse placeret på den nordlige side af bygaden. Og så ser det også ud til, at der i 1856 lå et hus, omtrent hvor mejeriet, Hørret Byvej 6, senere blev opført.

På det gamle kort fra 1856 er også markvejene afsat, og det ses, at der tidligere har været mange flere markveje mellem gårde og marker end dem, vi kender i dag. Fra Hørret Byvej mellem nr 13 og 15 fører et gammelt vejstykke mod nord – det er en del af den endnu bevarede gamle hovvej fra Jelshøj til Vilhelmsborg.. Men det er samtidig også den tidligere forbindelsesvej fra Mårslet over Hørret til Viby og Århus. Her kørte bønderne fra Jelshøj deres hestevogne til hoveri på herregården og i modsat retning Mårsletbønderne, når de skulle til Århus for at afsætte deres varer og gøre indkøb i byens købmandsgårde. Denne hovvej er naturligvis også synlig på kortet fra 1856 – og fortsættelsen af hovvejen går mod øst gennem Hørret Byvej, hvor den efter gården Hørret Byvej nr 18 drejer mod syd, krydser Hørretvej – omfartsvejen fra 1978 – og fortsætter gennem engen, forbi ”Smørhullet ” til Vilhelmsborg.

Højballe

Ved udskiftningen i 1785 blev Højballe, der hidtil havde hørt under Hørretløkken, udskilt fra Hørret og udmatrikuleret som en gård på 57 tdr. land og i et større og 4 mindre husmandsbrug med matrikelnumre under Højballe. I 1798 fæstede baronen på Vilhelmsborg *Anders Thomsen og Birthe Sørensdatter*, der havde tjent som ladefoged og mejerske på herregården, til den store gård i Højballe. I 1831 afstod de Højballegård til sønnen, der i 1851 købte gården fri fra Vilhelmsborg. ”Højbeallegård” ejes i dag af *Claus Jensen*.

Skoven

Bønderne i Hørret havde som tidligere nævnt halvdelen af Hørret Skov – den anden halvdel tilhørte bønderne i Langballe. Da der i 1805 kom en fredskovsforordning, der påbød inddigning af skoven, og også at alle veje ind til skoven skulle forsynes med lukkelige led. Havde bønderne ikke mere noget at bruge skoven til, da de ikke måtte sætte svin på olden i skoven og heller ikke mere måtte hente træ derfra. Baron *Frederik Julius Gyldenkrone* tilbød bønderne en erstatning mod, at han selv overtog skoven. Alle Hørretbønder tog imod tilbuddet undtagen fæsteren af Hørretgården, Hørret Byvej 10 – så han blev den eneste i landsbyen, der beholdt sin skovandel og stolt kunne stå ved sin gård i Hørret og pege over mod ”min og baronens skov”.

Landsbyens opblomstring

Efter midten af 1800-tallet købte Hørretbønderne som nævnt deres fæstegårde af baronen på Vilhelmsborg. Overgangen fra fæste- til selvejergårde gav straks bønderne et større udbytte. Selvstændigheden modnede dem, og fra begyndelsen af 1900-tallet blev bøndernes virkestrang synlig – med en snes års forsinkelse i forhold til Mårsletbønderne, der også i midten af 1800-tallet havde frikøbt deres gårde.

Den enkelte bonde var ikke mere sig selv nok – der skabtes i landsbyen en form for et nyt fællesskab mellem bønderne, og det gav sig udslag i en række initiativer, så der fra omkring 1900-tallets begyndelse kan tales om landsbyens opblomstring.

Bønderne blev enige om at antage en bysmed, og de hentede en købmand til landsbyen. En ny skolebygning blev opført, og erhverv blev tiltrukket. Landsbyen havde allerede egen tækkemand og træskomager, men nu kom også et mejeri til. Bøndernes trang til selskabelighed fik dem til at bygge et nyt forsamlingshus. Telefoncentralen blev etableret i landsbyen, og flere af bønderne gik sammen i et tærskelaug. Der kom elektricitet til byen – ikke alle ville have det, og heller ikke alle sluttede op, da det blev muligt at få vand indlagt på gården. Men et fællesskab var skabt – også om måske et af de mere trælse job som for eksempel snekastning.

Smeden

Det var de større gårdmænd i landsbyen, der ejede bysmedjen. Smedehuset lå på Hørret Byvej 21. I 1894 hentede bønderne *Jens Jensen* til byen som ny bysmed. Få år senere

købte han selv smedjen, hvor hans kone *Sørine* trak smedjens blæsebælg, mens den store flok børn måtte hjælpe til med det daglige arbejde.

Sønnen *Marinus* overtog smedjen i 1916. Jens Jensen blev boende i smedehuset. I 1921 blev der lagt el ind, og smedens kone blev fri for trædearbejdet ved bælgen. Dengang var der vel omkring 150 heste på egnen, og 1000 skoninger om året var ikke ualmindeligt for smeden. Hesteko fremstillede han selv i den mere stille vinterperiode. Også arbejdsvoгне og charabanc`er blev håndlavet hos smeden. Fjedrene hamrede han selv ud, og akslerne blev tildannet af stangjern. Smedjen blev i mange år landsbyens samlingssted, hvor der blev udvekslet meninger, og hvor verdensbegivenhederne blev drøftet.

Skolen

I 1903 blev der bygget en ny skole i Hørret på Hørret Byvej 15 – med skolestue mod vest og bolig til læreren mod øst, men også før den tid havde der været skolegang for Hørretbørnene.

Ved skoleloven af 1814 var der i sognet oprettet et nyt skoledistrikt kaldet Langballe skoledistrikt – skolen kom dog ikke til at ligge i Langballe, men i Hørret. Til at begynde med var der slet ingen skolebygning, så man lejede sig fra 1816 ind i en stue hos en gårdmand, og bolig til læreren, der var ugift, indtingede man hos den lavestbydende gårdmand – det blev Rasmus Kristensen, Hørret Byvej 7, der fik 3 tdr. rug, 3 tdr. byg og 40 rigsdaler om året for kost og logi til læreren. Her boede læreren så til 1827, da der på Hørret Byvej 27 blev bygget ny skole med skolestue og bolig for læreren.

Skolen i Hørret i 1827 blev bekostet af Vilhelmsborg. For at holde lærerlønnen nede blev der tillagt lærerembedet et mindre landbrug på 8 tdr. land, som læreren selv skulle holde. Skoledrengene hjalp til med at flytte køer og køre møg ud. Eleverne kom fra Hørret, Langballe, Vilhelmsborg og Moesgård frem til 1885, da der blev opført en ny skole i Langballe.

Lærerne ved Hørret skole var *Morten Larsen* (1816-21), *Peder Jensen* (1821 – 53), *Christian Bojsen* (1853-59), *Niels Peter Johansen* (1859-68) og *Jens Peder Jensen* (1869 – 99), der giftede sig med gårdejerdatteren *Maren Madsen* fra Hørret Byvej 16 og derved foruden lærer også senere blev gårdejer, da ægteparret overtog hendes fødegård.

Den sidste lærer i den gamle skole blev *Obert Theodor Jochumsen* (1899-1937). Fire år efter hans ansættelse blev den nye skolebygning i 1903 opført på Hørret Byvej 15. *Axel Jul Christensen* (1938-49) blev den sidste lærer i Hørret. I 1949 blev Hørret skole

nedlagt, fordi børnetallet var gået stærkt ned. Lærer Christensen blev da ligesom børnene fra Hørret overflyttet til Mårslet skole.

Købmanden

I Hørret var der omkring 1900-tallet en hører, der holdt til i huset Hørret Byvej 23. Her kunne beboerne købe sukker, salt, gryn, mel, kandis og kaffe. Noget større udbud fandtes ikke, for det var dengang ikke tilladt at drive handel indenfor "et læbælte" i en omkreds af 1½ mil fra købstaden. Al handel og håndværk havde Århus by monopol på. Men forbudet var svært at opretholde, og i 1903 blev det ophævet.

Hørretbønderne ville derefter gerne have en købmand til landsbyen, og de opsøgte derfor købmanden i Tulstrup og overtalte ham til at åbne en købmandshandel i Hørret. Der blev udstykket en grund fra *Ole Gertsens* gård Hørret Byvej 14, og her på Hørret Byvej 12 opførte *Søren Christian Worm* og hans kone *Ane* deres forretning i Hørret Købmandshandel i 1908.

I butikken var der et godt udsalg af alt lige fra porcelæn og køkkenredskaber til værktøj og håndredskaber til landbruget. Mel, sukker, salt, gryn med videre opbevarede i skuffer, hvorfra det blev taget med en håndskovl og vejret af på vægten – alt solgtes i løsvægt.

Også islandske spegesild i trætønder med saltlage fandtes i butikken og købmanden solgte kunstgødning til bønderne. Der var også indlevering af æg. De fleste beboere i Hørret havde dengang høns, og æg, der blev i overskud fra husholdningen, blev afleveret

hos købmanden, der solgte dem videre til et ægfirma. På den måde blev varerne, kunderne købte, modregnet og betalt med æg. Der var ikke kødvarer i butikken, og udbuddet af brødvarer heller ikke stort – til gengæld kom der hver uge kørende en slagter fra Skåde, og bagerbrød blev leveret af bageren fra Tranbjerg, når han på sin landtur kørte gennem Hørret.

Købmandshandelens store stue blev brugt til fester og sammenkomster, inden forsamlingshuset på Hørret Byvej 9 blev bygget i 1923. Senere indrettede købmanden sit lager her. Inde i forretningen var der en bænk, hvor landsbyens mænd ofte sad og fik en bajer, mens snakken gik om det ene og det andet. Døren mellem forretningen og privatboligen stod altid på klem, og Ane fulgte fra lejligheden med i alt, hvad der taltes om i butikken. Var det noget sensationelt, fandt hun hurtigt på et ærinde i forretningen, for at også hun kunne tage del i samtalen. Ane vidste meget og havde altid meget nyt at fortælle – men hun ville godt selv lægge lidt til. En historie sluttede hun altid af med ”Ja, det er sku` li` godt topmålet”. Men Ane var god nok. Hun var en frisk kone, man ikke kunne blive vred på – og enhver kunne jo altid selv trække noget fra de historier, hun fortalte.

Købmanden havde en varebil – en Ford med åbent lad. Når ikke der var brug for den til varekørsel, kunne der sættes to agestole på ladet, en i hver side, og så havde man en bil til personkørsel.. Det var praktisk, når vejret var godt – der var på ladet plads til 6 voksne og 2 børn – og man kunne jo altid tage en paraply med, hvis det så ud til regnvejr. Familien kom langt omkring i bilen – engang gik turen helt til Skagen.

Forretningen gik godt, og da Ane og Søren Christian Worm blev ældre, overlod de i 1946 Hørret Købmandshandel til deres yngste søn *Åge* og flyttede selv over på den anden side af gaden til huset på Hørret Byvej 17. *Åge* Worm fik forretningen moderniseret og gjort større. Da han døde i 1964, drev hans kone *Inger* forretningen videre med hjælp fra deres sønner. Hørret Købmandshandel blev lukket i 1979.

Mejeriet

I 1915 erhvervede *Johannes Jensen*, der var uddannet mejerist og murer, grunden Hørret Byvej 6, hvor han opførte et mejeri – Hørret Elite Mejeri. Alle gårde i Hørret leverede mælk til mejeriet – det var alene mælk fra ca 160 køer, men også fra Tranbjerggården, fra Højballe, Visbjerg og Stenege modtog mejeriet mælk. På det tidspunkt producerede mejeriet ost og smør.

Efter 10-12 år som mejeriejer solgte *Johannes Jensen* mejeriet til *Morten C. Christensen*, og selv flyttede han til Mårslet, hvor han startede en margarineproduktion i baghuset til Hørretvej 29. *Morten C. Christensen* havde mejeriet i 4-5 år – så solgte han

det. Han ejede og drev andre mejerier, inden han tog en ejendomsmæglereksamen og slog sig ned i Århus, hvor han under navnet "Morten C" i mange år var en kendt ejendomsmægler.

Den næste ejer af mejeriet hed *Hans Hansen*. Han slog ind på produktion af konsummælk. Mælken blev tappet på flasker og solgt fra mælkevogn i Århus. Han havde fire mælkevogne kørende. Derudover var han leverandør af mælk, piskefløde, smør og ost til flere mejeriudsalg i Århus. Mens han havde mejeriet, forlod næsten halvdelen af Hørretbønderne mejeriet, fordi de hos "De Forenede Mejerier" i Århus kunne opnå 1 øre mere for deres mælk. De seks bønder, der forlod mejeriet var Peter Damgård, Hørret Byvej 1, Anton Sørensen, Højballevej 3, Niels Leo Pedersen, Højballevej 2, Jens Sørensen på Hørretgården, Hørret Byvej 10, Oskar Nielsen, Hørretvej 131 og Michael Veng, Højballevej 4. Sidstnævnte vendte dog tilbage og blev igen leverandør til mejeriet i Hørret. Derved mistede mejeriet på én gang mælk fra 77 køer.

De næste tre ejere af mejeriet hed *Holst*, *Trankjær* og *Evald Knudsen*. Mejeriet havde så godt fat i salget af mælk i Århus, at konkurrenten "De Forenede Mejerier", betalte Evald Knudsen en sum penge mod, at han til gengæld stoppede sin mælkeproduktion. Knudsen beholdt bygningerne og prøvede at lave en ispindeproduktion, men den opgav han og solgte.

Køberen var garveriet "Flach" i Århus, der byggede om og lavede garveri i bygningerne, men de havde som i Århus også her besvær med at komme af med spildevandet fra produktionen. Dernæst blev der oprettet en skotøjsfabrik i det gamle mejeri, men den gik konkurs. Efter skotøjsfabrikkens lukning var bygningerne en overgang ejet af Jydsk Varmekedelfabrik, der i 1974 solgte til smed *Carl C. Hansen*, som i 1981 solgte til datteren *Ulla Nielsen*, der er den nuværende ejer sammen med sin mand *Flemming Nielsen*. Flemming og Ulla Nielsen har boet i stuehuset siden 1975. Efter kedelfabrikken kom der vaskeri i bygningerne. Der blev vasket tøj for skibene, der anløb Århus havn. Vaskeriet lukkede i 1988. Siden 1984 har øverste etage i sidebygningen været udlejet til Hjemmeværnet – og her låner Hørretboerne i dag husrum, når der er generalforsamling i vandværket, eller når der holdes høstfest.

Telefoncentralen

I 1911 blev der oprette en telefoncentral i Mårslet. Tre år senere fik to Hørretborgere installeret telefon i Hørret under Mårslet Central. De to var gårdejer Anders Andersen, Hørret Byvej 1 og biavler Niels Veng, Højballevej 5. Året efter i 1915, kom gårdejer Rasmus Rasmussen, Hørretvej 131 til. Den sidste i Hørret, der fik telefon under Mårslet Central var Obert Jochumsen, Hørret Byvej 15, der fik sin telefonlinie i 1916.

Hørret fik egen telefoncentral i 1917. Centralen blev installeret i huset Hørret Byvej 5, som telefonbestyrerinde Karen Rasmussen havde købt med Jysk Telefon Aktieselskab som garant. Der var plads til 20 abonnenter i den nye central – heri indbefattet de fire, der allerede havde haft telefon under Mårslet. Hørrets telefoncentrals første 20 telefonnumre og abonnenter var.

1. Niels Veng, hønseriejer og biavler, Højballevej 5
2. Søren Christian Worm, købmand, Hørret Byvej 12
3. Peter Jacobsen, gårdejer, Hørret Byvej 18
4. Anton Sørensen, gårdejer, Højballevej 3
5. Ole Gertsen, gårdejer, Hørret Byvej 14
6. Johanss Jensen, mejeriejer, Hørret Byvej 6
7. Marinus Jensen, smedemester, Hørret Byvej 21
8. Jens Sørensen, gårdejer, Hørret Byvej 10
9. Peder Sørensen, Højballegård
10. Michael Bang, gårdejer, Sejersminde, Højballe
11. Peter Sørensen, gårdejer, Jelshøjvej
12. N.P. Nielsen, gårdejer
13. Rasmus Jensen, gårdejer, Højballevej 11
14. Anders Elgaard, gårdejer, Hørret Byvej 2
15. Peter Veng, gårdejer, Højballevej 4
16. N. Mikkelsen Nielsen, gårdejer, Pilegården
17. P. Pedersen, gartner, Hørretvej 148
18. Obert Jochumsen, lærer, Hørret Byvej 15
19. Rasmus Rasmussen, gårdejer, Hørretvej 131

20. Anders Andersen, gårdejer, Lindbakgård, Hørret Byvej 1

Karen Rasmussen bestyrede Hørret telefoncentral til 1. november 1951, da centralen blev nedlagt. Abonnenttallet var da vokset til 28, og de blev overflyttet og fik nyt nummer under Tranbjerg Central.

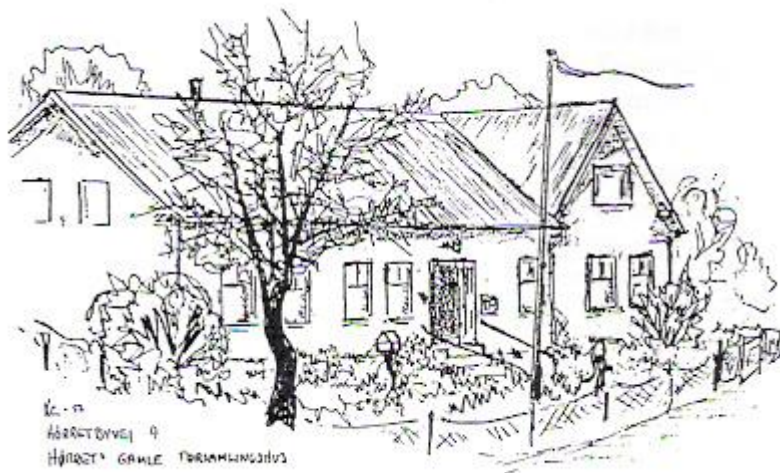
Forsamlingshuset

Da man i 20'erne i landsbyen snakkede om at bygge et forsamlingshus, kunne man til at begynde med ikke finde ud af, hvor det skulle ligge – ingen af bønderne var villige til at opgive jord til formålet.

Så kom man i tanker om landsbyens gadekær – det lå jo på fælles byjord og var allemandseje. Der var ikke langt fra tanke til handling, og efter at have drænet gadekæret og fyldt jord i hullet, havde man en brugbar grund til opførelse af et forsamlingshus – i dag Hørret Byvej 9. Men for at få plads til huset, måtte der dog købes et stykke jord af nabogårdejeren Andreas Sørensen, Hørret Byvej 7. Det drejede sig om 400 kvadratalen, der i 1923 kom til at koste 150 kroner.

Foreningen I/S Hørret og Omegns Forsamlingshus blev stiftet og huset bygget. Pengene til bygningen opførelse blev lånt i Sparekassen – i alt et beløb på 5.88 kroner, som hver af beboerne i Hørret tegnede sig med garantier for. Det var også et lån på 2.500 kr. i Sparekassen – og med tilsvarende garantier fra beboerne – der fem år senere gjorde det muligt at bygge en beboelse til Forsamlingshuset, som derved fik plads til at have et fast værtspår boende.

Forsamlingshusets første værtspår var smedens søn *Marinus Jensen* og hans kone *Marie*. De boede i Forsamlingshuset, indtil han selv byggede hus på Hørret Byvej 19 nedenfor smedjen. Gennem mange år var *Edvard og Mary Jørgensen*, der senere boede Hørret Byvej 17, værter i Forsamlingshuset. På Egnarkivet gemmes Hørretbeboernes mange garantibreve, og der findes også flere af huslejekontrakterne. Værtsparret måtte i 1943 betale 25 kroner om måneden i husleje. Til gengæld fik værten for rengøring efter sammenkomster 6 kroner efter brug af hele huset, 2 kr. for salen alene og 3. kr. hvis det kun havde været stuerne, der var udlejet. I de måneder, skolen brugte salen til gymnastik, betaltes der 5 kr. om måneden for rengøringen.

Hvad brugtes Forsamlingshuset så til? Ud over om vinteren at virke som gymnastiksal for skolen, så var der også om vinteren foredragsaftener. Der blev holdt karneval, høstfester og mange private fester – konfirmationer, bryllupper, sølvbryllupper og fødselsdagsfester. Og så var der den årlige pakkefest, hvor damerne hjemmefra havde smurt en lækker madpakke beregnet for to personer. Der blev holdt auktion over madpakkerne. Det var mændene, der bød og fik pakkerne – men den dame, der havde smurt den og hvis navn stod på pakken, skulle manden spise den sammen med.

Læreren i Hørret, der som regel var med til alle landsbyens fester, gjorde én gang om året gengæld. Det var juletræsfesten, som lærerparret holdt i Forsamlingshuset for egen regning for skolens elever og forældrene. Især ungdommens fester var der stil over – for eksempel fastelavnsfesten, der begyndte med ringridning fastelavns søndag og fest i Forsamlingshuset den følgende dag. Ved ringridningen gjaldt det for rytteren at få et spyd gennem en ophængt ring. Den rytter, der fik det flest gange, blev konge. Alle andre ryttere fulgte kongen hjem til den gård, han var fra eller tjente på som karl. På gården fik alle et glas vin og der blev udbragt et leve for kongen.

Dagen efter – fastelavnsmandag – mødtes alle rytterne igen om formiddagen til et optog gennem landsbyen. Rytterne var iført hvid skjorte, rødt skærf om livet og på hovedet en blå skråhue. Og hestene var pyntet med hvide og røde bånd. Forrest kørte en vogn trukket af to heste og med musikanter på vognladet. De spillede og blæste i trompet hver gang optoget standsede i en gård eller ved et hus. Bagefter hestevognen fulgte rytterne med kongen forrest. Formålet med det hele var at samle penge ind til den fest, de unge skulle holde i Forsamlingshuset om aftenen. Festen startede med at alle rytterne marcherede rundt i salen med kongen i spidsen – og kongen valgte derpå en af pigerne, som så var dronningen.

Under besættelsen blev Forsamlingshuset en kort tid i 1943 brugt til indkvartering af menige tyske soldater. Også på gårdene var der indkvartering af tyskere, og de gårde, der

havde staklade, fik tillige indkvartering af heste. På Egnarkivet opbevares en lejekontrakt udfærdiget af Die Deutsche Wehrmacht, som også efter lejemålet måtte betale en skadeserstatning til Forsamlingshuset på 649 kr.

I 1948 var det *Ulla og Hans Loft*, der lejede Forsamlingshusets bolig. Hans Loft tjente i mere end 30 år på Lindbakgård, Hørret Byvej 1. I 1952 solgtes Forsamlingshuset til Ulla og Hans Loft, der nogle år efter lavede salen om til beboelse. – festernes tid i Forsamlingshuset var forbi.

Hørrets gamle gårde

I selve landsbyen var der ved midten af 1900-tallet 14 selvstændige gårde, hvorfra der blev drevet landbrug: (Se bykortet)

Beliggenhed	Tdr	Antal	Antal
	land	køer	svin
1. Hørret Byvej 1	30	1430-40
2. Hørret Byvej 2	25	9 10
3. Hørret Byvej 7 #)	25	8 6- 8
4. Hørret Byvej 10	34½	1410-12
5. Hørret Byvej 14	24	8 10
6. Hørret Byvej 16	22	13 6- 8
7 Hørret Byvej 27 #)	12½	5 10
8. Pilegården #)	18	10 8-10
9. Hørret Byvej 18	30½	1510-12
10. Hørretvej 131	28	12 20

11. Højballevej 2#)	18	9	10
12. Højballevej 4	35	15	20
13. Højballevej 3	30	13	15
14. Højballevej 11	43	16	14-15

I angivelserne af gårdenes størrelser i tdr. land er der medtaget englodder og en enkelt skovlod. I alt var der en kobesætning på landsbygårdene på 161 køer og en svinebesætning på 179 – 200 svin. Antallet af heste kendes ikke – traktoren havde allerede holdt sit indtog på gårdene.

Til gårdene mærket med #) er der følgende kommentarer: Ejeren af gården Hørret Byvej 7 tog fra 1958 fast lønarbejde, og siden 1984 har gården ligget ubenyttet hen. Til gengæld har en ny ejer opført nyt stuehus og en driftsbygning på gårdens jord langs Hovstien ca 600 meter nord for landsbyen. Gården, Hørret Byvej 27, den gamle skole, nedbrændte i 1973 og er ikke siden blevet genopført, og ”Pilegården”, der lå ved markvejen, der vest for Hørret Byvej 29 fører op mod Grevehøj, blev nedbrudt i 1965. Avlsbygningen til gården Højballevej 2 nedbrændte i 1969 og er ikke siden blevet genopført.

De eneste gårde i Hørret, hvor jorden endnu drives fra gården, er Hørret Byvej 1 og 2 – dog ved hjælp af fremmed arbejdskraft på begge gårde, og de to gårde har i dag ingen husdyrhold. Gården Hørret Byvej 14 er basis for en stordrift, der drives fra Hørret Byvej 27. De øvrige gårde er solgt til ikke-landmænd, og gårdenes jorder er købt af:

Tranbjerggården	Højballevej 2	
91 tdr. land	Højballevej 3	
	Højballevej 11	
Knud Jensen	Hørret Byvej 14	købt 1959
Hørret Byvej 27	Højballevej 4	købt 1963
150 tdr. land	Hørret Byvej 27	arvet 1973

Hørret Byvej 10 købt 1978

(solgt igen i 1991)

Hørret Byvej 18 købt 1983

Det meste af jorden til gården Hørretvej 131, der i 1991 fik tillagt jorden fra gården Hørret Byvej 10, er blevet solgt fra gården i 1997 til en udenbys ejer.

For flere af gårdene i Overby gælder det, at der tidligt er sket et frasalg fra gårdenes nordligste jorder. Det skabte de selvstændige mindre landbrug på Hørret mark langs Jelshøjvej.

Tærskeværket

Nok var hver gård i landsbyen en selvstændig enhed – men noget var gårdene tvunget til at være fælles om. Da det var de færreste gårde, der havde eget tærskeværk, gik flere af gårdejerne i Hørret sammen om et fælles stort tærskeværk.

Tærskeværket bestod af en stor, tung dampmaskine, det egentlige tærskeværk og en halmpresser. Efter høsten, når der skulle tærskes, blev tærskeværket transporteret fra den ene gård til den anden, hvor det var opstillet, mens tærskningen stod på.

Tærskeværkets enheder var så tunge, at bøndernes egne heste ikke kunne trække dem. Derfor blev der sendt bud efter vognmanden fra Langballe, hver gang tærskeværket skulle flyttes. Hans heste var vant til at slæbe store træstammer i skoven om vinteren, så de var stærke nok til det store ryk, der måtte til, når tærskeværket skulle flyttes til den næste gård.

Når tærskeværket ikke var i brug, stod det hos *Jens Skovgård* i Gunnestrup. Han var med i ”Hørret Bytærskeværk”, og han var den, der havde bedst plads til det. Til gengæld var det også ham, der først fik tærsket hvert år. Det var en stor dag, når tærskeværket kom til Hørret. På nogle gårde kunne kornet tærskes på en enkelt dag – på de lidt større gårde tog det halvanden eller to dage. De, der var fælles om at eje tærskeværket, hjalp hinanden, for det var nødvendigt med 14 mand til at betjene maskineriet. Det var en festlig tid, mens det stod på – alle spiste på den gård, tærskeværket var opstillet i, og det var altid ekstra god mad, der blev serveret til de hårdtarbejdende mænd.

Fra dampmaskinens svinghjul gik der en meget lang rem til tærskværket. Dampmaskinen blev fyret med kul efter at der var fyldt vand på maskinen – det var jo dampen fra vandet, der skulle drive det hele. Vandet var hentet i en 600 liters ajletønde, og 1 mand – fyrbøderen – havde til opgave at skovle mere kul og fylde mere vand på maskinen, for at trykket kunne holdes konstant. Fyrbøderen, der var den eneste faste mand på tærskværket, hed *Mads Rober*, og han boede i et lille hus nede i Moesgård skov.

2 mænd forkede negene over til 2 andre, der stod på tærskværket – den ene skar bånd over og den anden fordelte negene og lagde dem i et tempo, så tærskværket ikke forslugte sig, for så kunne remmen springe af og tærskværket gå i stå. 1 mand passede halmpressen og bandt knuder på garnet, der skulle binde halmbundterne. 2 mand tog ballerne fra og bar eller kørte dem til loftet over stalden, hvor 2 andre tog fra og stablede dem på plads.

1 mand tog korn fra i sække, og 2 mænd løftede kornsækkene op på en vogn og kørte dem til gårdens kornmagasin – som regel på stuehusets loft. Det skulle være et par stærke karle, for der var 100 kg i hver sæk, og trappen til loftet var ikke altid lige let at gå på. Den fjortende og sidste mand i arbejdsfællesskabet fjernede avnerne fra tærskværket.

Fællesskab og samarbejde var nødvendigt for at få tærsket – og fællesskab var der også, når tærskelavets medlemmer en dag om vinteren mødtes på den gård, hvis tur det var til at holde det årlige tærskelav med fælles spisning.

Vandværket

Før 1952 var der intet vandværk i Hørret. Hver gård og hvert hus havde sin egen brøndboring, hvorfra vandet blev pumpet op. Enkelte steder har der været tilkoblet elektrisk pumpe og lagt rør, så vandet kunne tappes af haner inde i huset, mens man i de fleste gårde og huse uanset vejrliget måtte betjene håndpumpen uden for huset, når man havde brug for vand.

Vandet i Hørrets brønde var ulige fordelt. Nogle gav vand nok, mens andre tit løb tørre – særligt bønderne på nordsiden af Hørret Byvej havde det med at mangle vand. I begyndelsen af 50'erne opstod tanken om, at landsbyens beboere skulle gå sammen og i fællesskab etablere et vandværk i Hørret. I 1952 indkaldte tre initiativtagere – sognerådsformand *Peter Damgaard* Hørret Byvej 1, smed *Marinus Jensen* Hørret Byvej 19 og gårdejer *Kaj Nielsen* Hørretvej 131 – til en stiftende generalforsamling i ”Andelsselskabet Hørret Vandværk”. Til stor skuffelse meldte der sig kun 15 interesserede andelshavere, men gårdejer *Niels Møller Iversen*, fra hvis gård Hørret

Byvej 10, udstykning af grund til bygning af vandværket skulle ske, ville godt gå med, selv om hans brønd gav vand nok. De tre initiativtagere udgjorde vandværkets første bestyrelse, og med kun 16 andelshavere at fordele udgifterne på kom vandværket i gang, og det kunne indvies i januar 1953. Samme år meldte to nye andelshavere sig, og da det øverste af Højballevej blev sluttet til vandværket i 1963, var medlemstallet vokset til 23.

I 1962 lavede vandværket aftale om levering af vand fra Hørret til den nye bebyggelse på Storhøj. Det betød en udvidelse af vandværket. Få år efter begyndte problemerne. Der var vandmangel. Der var intet vand i hanerne i Overby, og også beboerne på Storhøj klagede over forsyningen. Man borede brønden 5 meter dybere, forsøgte med en ændring i pumpehuset og foretog to nye prøveboringer, men det var stadig ikke tilfredsstillende. I 1969 forhandlede vandværket med Mårslet Vandværk, og der blev lagt en vandledning fra Mårslet til Hørret til at klare spidsbelastningen.

I 1990 forlangte myndighederne vandværket lukket. Der var mistanke om forurening fra det tidligere, men nu nedlagte garveri på Hørret Byvej 6. Mistanken viste sig ubegrundet, så boringen blev åbnet igen, og vandværket modtog en erstatning for uberettiget lukning.

Miljøkravene til et vandværk er ens uanset om vandværket leverer vand til få eller mange. Da samtidig bestyrelsen kunne konstatere, at pumpeværket var ved at være slidt op, og at der måtte forudses store kommende udgifter for de nu 32 andelshavere, blev det besluttet af lukke "Andelsselskabet Hørret Vandværk" og i stedet få vand leveret fra Mårslet Vandværk. Der blev nedgravet en ny stor vandledning mellem Mårslet og Hørret, og fra begyndelsen af 1998 blev vandet i Hørret og til Storhøj udelukkende leveret fra Mårslet Vandværk, som Hørret Vandværks andelshavere havde tilsluttet sig.

I 1999 solgte vandværkets bestyrelse vandværksgrunden Hørret Byvej 8 til en parcelgrund, hvorpå der i 2000 er opført et hus. Det 48 år gamle "Andelsselskabet Hørret Vandværk" er nu under afvikling

Snerydning

Når vinterens sne i dag lukker vejene for trafik, sørger moderne snerydningsmateriel hurtigt igen for vejenes farbarhed. Men sådan har det ikke altid været. Før traktorerne tid foregik snerydningen med håndkraft, og alle sognets bønder havde om vinteren snerydningspligt.

Også gårdene i Hørret skulle stille med mandskab til snerydningen – fra de mindre gårde skulle der stilles en enkelt mand hver gang og fra de større gårde to mænd hver anden gang og en enkelt hver gang, når snefogeden kaldte snerydningsstyrken sammen.

Sammen med Hørretboerne skulle også Højballe stille mandskab, og også fra gårdene på Hørretvej ud mod Oddervej skulle der gives møde – tilsammen en styrke på op mod 30 mænd.

Beslutningen om at kalde mandskabet sammen blev truffet af snefogeden. Når der skulle kastes sne, sendte han en mand til hest rundt til gårdene med besked om, at der skulle stilles til snerydning. I flere år – blandt andet i de hårde vintre 1941-43 – var *Søren Anton Sørensen*, Højballevej 3, snefoged. Det var snefogedens arbejde at lede styrken og dirigere mandskabet.

Hørretmandskabet skulle holde vejen ryddet fra Hørret til Oddervej, samt på et stykke ad Oddervej mod Skåde. Denne del blev betragtet som hovedfærdselsåre og skulle derfor ryddes først. Dernæst kom rydning af vejen fra Hørret mod Mårslet og vejen til Gunnestrup ned til ”Kobberstedet” på Ellemosevej. Derpå ca en kilometer op af Jelshøjvej, og endelig til sidst skulle sneen kastes på vejen fra Højballe til Hørretløkken.

Et af de steder, hvor der hver gang lå meget sne, var på Højballevej ud for ”Overgård”. Her måtte sneen altid skovles væk i ”etager” – Et surt og hårdt arbejde, men det skulle jo gøres – for med til det at være bonde, hørte også dengang snerydningspligten.

Da gårdenes snerydningspligt ophørte, tog kommunen sig af rydningen – nu med sneplov foran traktor eller lastbil. I 1977, da gårdejer *Knud Jensen*, Hørret Byvej 27, måtte sælge sine køer, fordi omfartsvejen uden om Hørret ville komme til at afskære hans marker fra løsdriftstsalden med de 60 malkekøer, blev han antaget til at holde vejene i sognet fri for sne. Med en sneplov for sin firehjulede Mercedes 800-traktor og en grusspreder på en anden skulle han ved snevejr rydde Hørretvej fra Oddervej til Mårslet, Langballevej og Bedervej samt et stort antal villaveje. Nogle gange var arbejdsgangen på et par timer, andre dage 12-14 timer eller længere. Arbejdet startede som regel kl 4 om morgenen, og ”normal” arbejdsdag gik til kl. 21 om aftenen. Dette vinterarbejde med snerydning havde Knud Jensen til kort før sin død i 1996.

Kaffegilderne

Til en helt anden form for fællesskab hørte landsbyens kaffegilder – et om foråret og et om efteråret på hver gård. Det var dog ikke på alle gårdene, der blev holdt kaffegilde. Men på de gårde, hvor der afholdtes de to årlige kaffegilder, gik der flere forårs- og efterårsaftener med at mødes med naboer og venner.

Der kom tit så mange til et kaffegilde, at det kunne knibe af få plads til alle gæsterne – samlet i én stue kunne de ikke være. Så delte damerne og mændene sig i flere stuer, og når der skulle serveres kaffe, var det først damerne, der kom til bordet. Når de var

færdige, blev det mændenes tur. Derefter fordelte mændene sig rundt om – nu skulle der spilles kort, og en enkelt øl kunne det også blive til. Man kom til kaffegildet kl. 20. og det varede til ca kl. 24.

Hvornår og hvordan skikken med hver gårds to årlige kaffegilder er opstået, vides ikke. Da ikke alle beboere har deltaget, har der været rig lejlighed til udveksling af sladder og sikkert også lidt drilleri mod dem deroppe i Overby, hvis gildet blev holdt i Nederby – eller omvendt. Det med dem fra Overby og dem fra Nederby var noget, man skelnede meget imellem – selv om grænsen mellem Overby og Nederby var noget flydende. På en af gårdene holdtes kaffegildet ligefrem over to dage – første dag blev de fra Nederby inviteret, og dagen efter mødte de fra Overby.

Efterhånden som børnene blev gift og overtog gården, ebbede kaffegilderne ud – ægtefællen, der var kommet til udefra, var ikke vant til den form for selskabelighed og ville ikke være med.

Skår i landsbyfællesskabet

Fællesskabet og enigheden i landsbyen synes at lide et knæk og smuldre fra midten af 1900-tallet – ja, det var måske allerede begyndt noget tidligere, dengang da seks af bønderne forlod landsbyens mejeri, eller dengang der kom elektricitet til landsbyen, og ikke alle gårde ville være med i det fremskridt, det ville være at have strøm indlagt. Værre gik det imidlertid med fællesskabet i 1952, da ”Andelsselskabet Hørret Vandværk” blev stiftet. Kun 16 beboere var fra starten interesserede i at blive andelshavere – de øvrige beboere, der havde vand nok i brøndene, holdt sig i flere år udenfor.

Skolen var blevet nedlagt i 1949. Det har sikkert været svært for Hørretboerne at vænne sig til ikke mere at have egen skole i landsbyen.

Forsamlingshuset blev solgt i 1952. Det var økonomien, det var galt med, og flere vægrede sig ved at skulle betale det halvårige tilskud, der var nødvendigt for at drive Forsamlingshuset. Den meget aktive ungdomsforening, der havde sat sit præg på husets fester, var for længst blevet opløst – man manglede nu ungdom i landsbyen, da karle og piger på gårdene som følge af 30ernes krise i landbruget havde måttet forlade landsbyen. Alene på ”Hørretgården” havde der en overgang været 6 karle.

I 50erne havde Jysk Telefon Aktieselskab begyndt en rationalisering, og det gik ud over telefoncentralen i Hørret, Hørret Byvej 5, i 1951, da den blev lagt ind under Tranbjerg Central. Heldigvis havde bestyreren *Karen Rasmussen* endnu sit syarbejde at leve af, og hun kunne blive boende i huset.

Træskomanden *Flip-Jens-Peter*, Hørret Byvej 31, var væk, og tækkemanden, Hørret Byvej 17, havde landsbyen heller ikke mere brug for. Smeden *Marinus Jensen*, Hørret Byvej 21, beklagede sig. Tilbage i Hørret var der kun et par heste, og det var sjældent, at de havde seletøjet på. Alt det, smeden tidligere selv havde fremstillet i smedjen til bønderne købtes nu færdigfremstillet fra fabrik. Tilbage var kun småtterier med lidt reparation af landbrugsredskaber. Smeden havde ikke kunnet omstille sig til et landbrug med traktorer og moderne landbrugsredskaber, så han måtte tage lønarbejde hos bønderne for at overleve, og da han døde i 1969, blev smedjen i Hørret lukket.

Mejeriet var som tidligere nævnt for længst opgivet, og også de erhvervsvirksomheder, der havde afløst mejeriet var væk. Vaskeriet blev det sidste i de gamle mejeribygninger.. Efterhånden var også grundlaget for at drive en købmandshandel i landsbyen borte, og da konkurrencen fra store indkøbscentre begyndte at kunne mærkes på omsætningen, valgte *Inger Worm* i 1979 at lukke sin forretning.

De tidligere så veldrevne gårde i Hørret droslede ned for landbruget, *Peter Damgaard*, Hørret Byvej 1, valgte at sælge sine køer, da der blev mulighed for det med tilskud fra EF. På *Michael Jakobsens* og *Knud Jensens* gårde, Hørret Byvej 16 og 18, skilte man sig også af med køerne, men det var fordi den nyanlagte omfartsvej udenom Hørret i 1978 forhindrede, at køerne kunne komme på græs. Æn valgte at beholde sin gård, men tog lønarbejde uden for landsbyen. En anden stod parat til opkøb af jorden eller forpagtning af den, når den sidste bonde på gården gav op og solgte bygningerne til en bybo.

Kaffegilderne i Hørret hørte helt op – og indbyrdes tog snakken om dem fra Overby og dem fra Nederby til – enigheden og fællesskabet blandt bønderne i Hørrets gamle bondesamfund var ved at høre helt op.

Selv om grænsen mellem hvem, der hørte til Overby og hvem til Nederby, havde været flydende, var den der altid et eller andet sted. De unge i landsbyen kunne slet ikke forstå al den snak, de gamle havde om Overby og Nederby – for dem fandtes der ikke dette skel i landsbyen.

Men forestillingen om en tidligere fjendtlig indstilling mellem beboerne fra Overby og Nederby kunne ikke aflives – den levede videre i erindringen, og så sent som i 1984, da Hjemmeværnet havde lejet sig ind i det gamle mejeri på Hørret Byvej, talte man i spøg om, at nu var der endelig rykket en fredsbevarende styrke ind i Hørret.

De nye Hørretbeboere

Flere af de gamle blev boende i Hørret, og overgangen fra landbosamfund til bysamfund blev derfor glidende. I 1963 solgtes *Michael og Olga Vengs* gård, Højballevej 4 og blev indrettet til tegnestue for møbelarkitekten *Illum Wikkelsø*. Men Michael og Olga Veng blev boende i Hørret – flyttede først til centralen, Hørret Byvej 5, og senere til et nyt hus på Nørret Byvej 13. *Jakob Jensens* søstres gård, Højballevej 11 blev købt af møbelfabrikant *Holger og Margit Christiansen*, der i 1963 indrettede en møbelgård på stedet. Selv blev søstrene boende i træhuset, Højballevej 15.

Efterhånden som gårde og huse blev ledige, stod der straks nye købere eller lejere parat. Det var drømmen om at bo på landet samtidig med, at man arbejdede og tjente pengene i byen, der tiltrak Hørrets nye beboere. Nogle tilflyttere kom til Hørret, fordi de havde tilknytning til landsbyen. Andre kom fordi det var attraktivt at flytte på landet – havde måske altid haft en drøm om et hus på landet i nær tilknytning til naturen. Og endelig var der tilflyttere, der kom, fordi det var billigt – flere af de store huse var egnet til at huse flere beboere, og ved at gå sammen kunne huslejen holdes nede, hvorved de første kollektiver opstod i landsbyen.

Nogle flyttede til Hørret med ønsket om at få en blivende bolig, mens andre – særligt unge studerende – kun havde planer om at bo her en kortere årrække for så, når studierne var færdige, at flytte igen for at få et job.

Beboerforeningen

Hørretbeboerne stiftede i 1974 en beboerforening – Hørret By Forening, hvis formål skulle være at udvikle og styrke fællesskabet i Hørret by. I nogle år kørte foreningen på lavt blus, inden den i 1999 blev genoprettet ved navnet Hørret Byforening. Ud over fortsat at medvirke til at udvikle og styrke fællesskabet i landsbyen repræsenterer foreningen også byen udadtil, og den varetager i øvrigt et fælles virke i området. Af foreningens nedsatte udvalg kan nævnes festudvalget og et meget aktivt trafikudvalg.

Generalforsamling holdes en fredag i februar. Der afholdes fastelavnsfest for Hørrets børn, og der har været afholdt bankospil – alt dette i Hjemmeværnets lokaler, Hørret Byvej 6, hvor foreningen lejer sig ind til arrangementerne. Om sommeren holdes der Sct. Hansfest på en af byens marker, og høstfesten sidste år blev holdt i en af Hørretgårdens længer, Hørret Byvej 10. Der har været arrangeret en gåtur til Vilhelmsborg, hvor hovedbygningens nyrenoverede lokaler blev forevist. Og i år 2000 er der planlagt en jubilæums- og fødselsdagsfest, hvor beboerforeningen vil markere landsbyens beståen gennem 2500 år.

Medlemskabet af Hørret Byforening koster 100 kroner, og så godt som alle beboere har sluttet op om beboerforeningen, hvis bestyrelse består af *Linda Fogsgaard*, Højballevej

15 som formand, *Ulla Nielsen*, Hørret Byvej 6, *Lars Stubsgaard*, Hørretvej 115, *Henrik Albinus*, Højballevej 2 og *Kirsten Svenningsen*, Hørret Byvej 17, og med *Torben Larsen*, Hørret Byvej 29 og *Christian Thomsen*, Hørret Byvej 13 som suppleanter.

Storhøj

Med til Hørret hører også bebyggelsen på Storhøj. Storhøjområdet historie går tilbage til omkring 1960. Da udarbejdedes der en kloakeringsplan og et skitseprojekt for 7 huse, der skulle ligge i frugtplantagen ved Hørretvej – det, der i dag udgør Æblehegnet.

Samtidig købte en ejendomsmægler 10 tdr. land af gårdejer *Kaj Nielsen*, Hørretvej 131, og her skød i løbet af 60'erne Storhøjbebyggelsen op. Ejendomsmægleren havde sikret sig forkøbsret også for det areal, der lå mellem Storhøj og Hørret. Sognerådet i Mårslet krævede, at hovedkloakering af både Storhøj og af arealet med forkøbsret blev foretaget og betalt af ejendomsmægleren. Som bekendt er området mellem Storhøj og Hørret aldrig blevet bebygget. Sognerådet i Mårslet fandt hurtigt ud af, at det slet ikke var nogen god idé at sprede sognets bebyggelse, og ved sognets første dispositionsplan fra 1963 blev det bestemt, at al fremtidig udbygning i sognet skulle ske i Mårslet by.

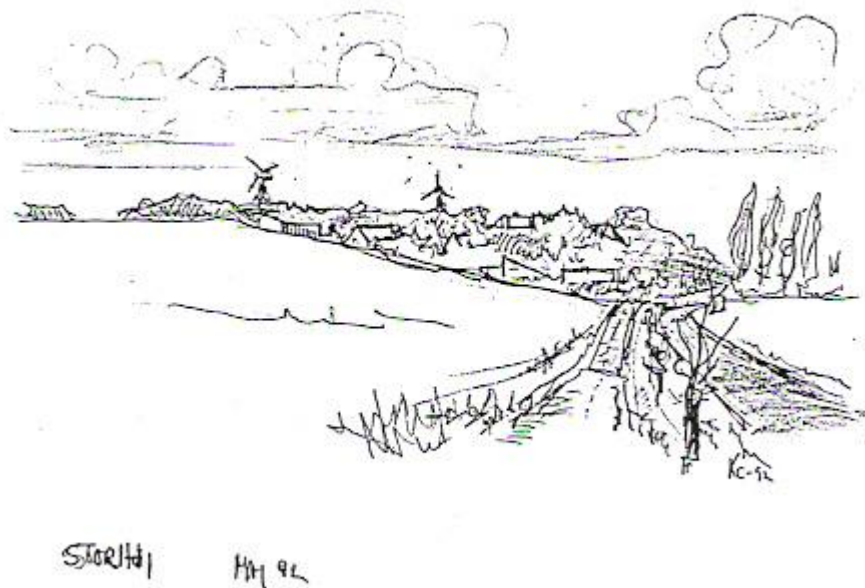
I 1964 oprettedes på Storhøj en Grundejerforening til at tage sig af de fælles opgaver i forbindelse med kloakering og vandtilførsel til området. Storhøjs kloakledning løber på grund af de skrinlagte planer om byggeri i dag på en lang, unødvendig strækning langs Hørretvej, inden den svinger sydpå til rensningsanlæggets tre bassiner i engene, og kloaksystemets vedligeholdelse har kostet beboerne mange penge. Også vandtilførslen fra vandværket i Hørret gav i nogle år Grundejerforeningen problemer.

Ved kommunevalget i 1966, da der for sidste gang skulle vælges sogneråd i Mårslet inden kommunesammenlægningen i 1970, lykkedes det for Storhøjbeboerne at få indvalgt et medlem i kommunalbestyrelsen. I 1972 stiftedes Storhøj Beboerforening, der modsat grundejerforeningens praktiske gøremål, skulle tage sig af det kulturelle og underholdningsmæssige. Beboerforeningen har siden sin start fulgt og påvirket udviklingen i Mårslet-området. Blandt andet Hørretvejens udvidelse med etablering af cykelsti og forbedring af områdets busforbindelse har foreningen en stor andel i. Beboerforeningen var også aktiv ved etableringen af "Borgerhuset" i Mårslet og i oprettelsen af Fællesrådet.

I 1976 købte Beboerforeningen et jordstykke vest for Storhøjbebyggelsen af gårdejer *Niels Møller Iversen*, Hørret Byvej 10, og det er siden blevet indrettet til Fællesareal med boldbane, bålplads og beplantning. Den foreløbige kulmination af beboernes initiativ er Storhøjs vartegn – de to vindmøller, der på lang afstand er synlige i

landskabet. En kreds af 32 beboere dannede i 1981 et møllelaug, og siden 1983 har møllevingernes rotation støt og roligt produceret strøm..

Storhøj blev ikke kun en samling huse, det blev et praktisk fællesskab. Storhøj ligger der – en byplanmæssig fadæse sagde man, fordi placeringen med en byplanlæggers øjne var lidet ideel – men Storhøjs attraktive beliggenhed med kun 9 km til storbyens centrum, tæt nabo til mark og skov, bakker og fredede områder gør, at ingen i dag, der ser den 40 år gamle bebyggelse med tilgroede haver, tænker på fejlplacering.

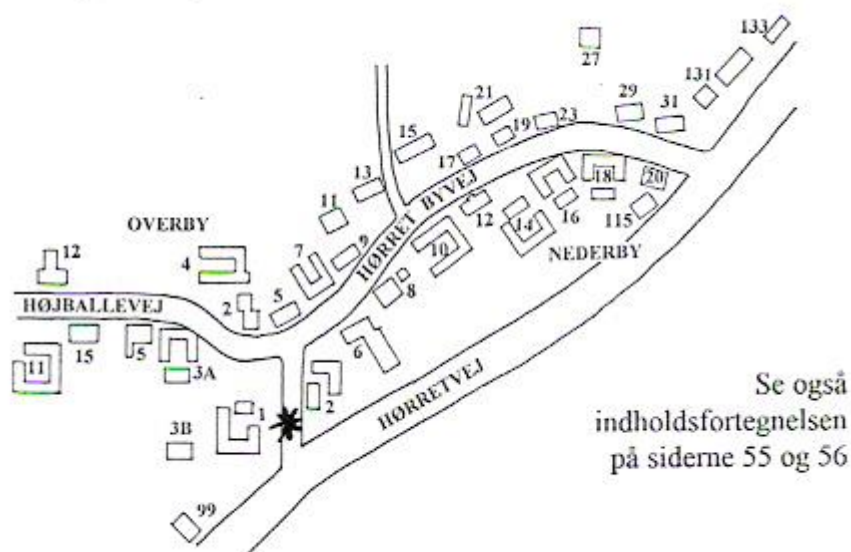

Landsbyen Hørrets gårde og huse

De følgende sider indeholder en beskrivelse af Hørrets nuværende 11 gårde og huse med angivelse af ejerforholdet i 1900-tallet. For hver enkelt gård kan der læses om gårdens størrelse og besætningens størrelse i 1950, samt hvornår gårdens landbrug er ophørt.

En byrundtur med en besigtigelse af Hørret gårde og huse kan starte ved stjernen ud for Hørret Byvej 1 og 2. Den sydlige side af Hørret Byvej følges frem til Hørret Byvej 20. Efter Hørretvej 131 og 133 vendes der om, og nu følges gårde og huse på den nordlige side af Hørret Byvej og Højballevej frem til Højballevej 12, hvorfra turen fortsætter ad Højballevejs sydside tilbage til Hørret Byvej.

Gårde og huse i landsbyen beskrives i samme rækkefølge som byrundturens rute.

Hørret Byvej 1 – Matr. Nr. 14

”Lindbakgård” – Stuehus fra 1867, stald og lade fra 1875

29 tdr. land mark + 1 tdr. land gårdsplads og have

14 køer +10 ungdreter+ 30-40 svin

Ejere: Anders Damgaard Andersen og Hanne Mouritsen 1979

Peter og Else Damgaard Andersen 1924 – 1974

Anders og Maren Andersen 1912-1924

Anton Andersen 1896-1912

Ejer af ”Lindbakgård” var i mange år *Peter Damgaard* og hans kone *Else*. De købte gården i 1924 af hans forældre *Anders og Maren Andersen*. Peter Damgaard blev en meget velstående mand. Hver kvadratmeter i hans gamle og ubekvemme landbrugsbygninger var udnyttet. Peter Damgaard var i mange år sognerådsformand i Mårslet Sogneråd. Han havde også en række tillidsposter: Formand for Sognerådsforeningerne, i tilsynet for SDS, formand for Foderstofforeningen Kildevang, i De Forenede Mejeriers bestyrelse m.m. Han blev udnævnt til Ridder af Dannebrog. I 1974 flyttede Peter og Else Damgaard til det nybyggede aftægtshus Hørretvej 99. Gårdens stuehus blev da udlejet til et kollektiv. Der var fortsat lidt svin i staldene, og jorden blev drevet af sønnen Rasmus Damgaard, Tiset. I 1979 døde Peter Damgaard, og

Else Damgaard solgte gården til sønnesønnen *Anders Damgaard Andersen*, der fortsat driver gårdens jord ved hjælp fra faderen Rasmus Damgaard. Der er ingen husdyrhold.

Hørretvej 99 – Matr.nr. 14d

Parcelhuset, der ligger alene på Hørretvej mellem Hørret og Mårslet, er udstykket fra Peter Damgaards jord og bygget i 1974. Hertil flyttede Peter og Else Damgaard efter at have drevet "Lindbakgård", Hørret Byvej 1 i 50 år. Efter Peter Damgaards død kom Else Damgaard på Mårslet Plejehjem, hvor hun døde i 1988. Huset var i 1982-85 udlejet til *Ove og Grethe Sørensen*. Ove var søn af Søren Anton Sørensen, Højballevej 3. Nuværende ejere siden 1985 er *Gunner og Anni Enemark*.

Hørret Byvej 2 – Matr. Nr. 10a og 6h

24 tdr. land mark + 1 tdr. land eng

9 køer+5 ungdyr+10 svin

Gården er den eneste af Hørrets gamle gårde, er fortsat drives med landbrug af en bosiddende landmand.

Ejere: Aage og Anne Margrethe Sørensen 1949

Thomas og Eline Sørensen 1924-1949

Rasmus og Petrea Rønne

Johs. Rasmussen

Anders Elgaard

Mads Peter Hansen

Jens Madsen

Anders og Maren Andersen – 1912

Anders og Maren Andersen har ejet gården siden de i 1912 købte ”Lindbakgård”, Hørret Byvej 1 – Anders Andersen står opført som ejer på folketællingslisten fra 1901. På matrikelkortet fra 1856 ses gården liggende næsten ved siden af det senere opførte mejeri, Hørret Byvej 6, overfor bydammen (nuværende Hørret Byvej 9), hvorfor gården også havde navnet ”Hørret Damgård”. Herfra stammer Peter Damgaard Andersens mellemnavn. Det var hans forældre Anders og Maren Andersen, der ejede gården indtil 1912. Gården menes flyttet til den nuværende placering i 1860erne. *Anders Elgaard* står som ejer af gården i 1917, da der blev installeret telefon. *Rasmus og Petrea Rønne* havde et elendigt landbrug med ikke mange fold. Markerne var groet til af ukrudt, og i stalden så det ikke bedre ud. *Thomas og Eline Sørensen* kom fra ”Kobberstedet” på Ellemosevej, da de i 1924 overtog gården. Thomas Sørensen døde i 1938, og gården blev bestyret af sønnen *Aage Sørensen*, indtil han selv overtog den i 1949. I 1947 blev der købt 4 tdr. land jord til fra Hørretgården, Hørret Byvej 10 af Bonde Petersen. Disse 4 tdr. land blev i 1992 solgt til Stefan Kaldau, Hørret Byvej 18. Der er intet husdyrhold på gården i dag. I 1999 solgtes de sidste kalve og svin. Aage Sørensen dyrker fortsat jorden med maskinstation til pløjning, såning og høst.

Hørret Byvej 6-Matr. Nr. 10h

”Hørret Elite Mejeri” blev bygget i 1915 af *Johannes Jensen*. Efter at have drevet mejeriet i 10-12 år solgte han det til *Morten C. Christensen*. Han solgte efter 4-5år til *Hans Hansen*. De næste tre ejere af mejeriet hed *Holst, Tranekær og Evald Knudsen*. Sidstnævnte blev den sidste mejeriejer. Om mejeriet se tidligere i heftet.. Garveriet ”Flach” købte bygningerne og indrettede garveri. Bygningen blev derefter indrettet til skofabrik, til kedelfabrik og endelig til vaskeri, der ophørte i 1988. Siden 1984 har øverste etage af sidebygningen været udlejet til Hjemmeværnet, der i 1985 påtog sig at bortsprænge bygningens store fabriksskorsten. Nuværende ejere siden 1981 er *Flemming og Ulla Nielsen*, der har boet i stuehuset siden 1975.

Hørret Byvej 8-Matr.nr. 6 l

Grunden er udstykket fra Hørretgården, Hørret Byvej 10. Her opførtes i 1952 Hørret Vandværk. Se om Vandværket tidligere. I 1998 blev vandværket lukket, og vandværksgrunden blev i 1999 solgt til *Robert og Mona Nielsen*, der i 2000 har bygget nyt hus på grunden.

Hørret Byvej 10-Matr.nr. 6a m.fl.

#) 32 tdr. land + ½tdr. land kær + 2 tdr. land skov

14 køer + 10 ungdreure + 10-12 svin

Gården ophørte som selvstændigt landbrug i 1978

Ejere: Niels Møller og Anne Sofie Iversen 1947-78

Peter Bonde 1945-47

Jens Sørensen 1905-45

”Hørretgården” eller ”Kobbergården” er største gård i Hørret og var tidligere en tvillinggård. Oprindeligt med 45 tdr. land og 2 tdr. land skov af Hørret Skov. Det var den eneste gård i Hørret, der ejede skov. Alle øvrige skovlodder var ved Fredskovsforordningen i 1805 lagt under Vilhelmsborg. – Navnet ”Kobbergården” kommer af ”kobbe” = købe og kan kun forklares ved, at bønderne her kunne købe, hvad de havde brug for af småting til deres bedrift. Der måtte ikke før 1903 være handel i Hørret, men bønderne kunne jo ikke fare af sted til købstaden, hver gang de havde et behov. I 1880 var ”Hørretgården” ejet af *Anders Jensen* og hans mor. De tog to plejebørn – drengen hed *Jens*, og han fik senere skøde på gården. Da Jens var ca 50 år gammel, fik de ny pige på gården – *Birgitte*, datter af Poul Christian Pedersen, Hørretvej 131 og søster til Pulle-marie, Hørret Byvej 29. Birgitte blev gift med Jens i 1921, og fra da af var det slut med hans drikkeri, slut med vennerne, og hans stedmor satte hun ud af huset. Karle og piger kunne de ikke holde på. De solgte i 1945 gården til ”Tranbjerggårdens” ejer *Petersen Bonde*. Han ribbede gården for alt af værdi, og i 1947 frasolgte han 4 tdr. land af gårdens jord til Jens Georg Sørensen, Hørret Byvej 27, 4 tdr. land til Aage Sørensen, Hørret Byvej 2 og 4 tdr. land eng til Vagn Sørensen, Hørret Byvej 7, hvorefter han solgte til *Niels Møller Iversen*, der med dygtighed fik gården på fode igen. I 1976 solgte Niels Møller Iversen en strimmel jord til beboerne på Storhøj, og han solgte også de 2 tdr. land skov, som gården fra gammel tid havde ejet i Hørret skov, til ejeren af gården ”Sofienbjerg”, der ligger øst for Hørret skov. I 1978 solgte Niels Møller Iversen gårdens resterende 27 tdr. land jord til *Knud Jensen*, Hørret Byvej 16. I 1978 købte han og Anna Sofie Iversen af sønnen Villy Iversen huset Hørret Byvej 19, som de flyttede til, da de i 1978 solgte gårdens bygninger, der siden har været handlet flere gange. Nuværende ejere siden 1983 er *Hans Henrik og Dorthe Kjølby*. I 1991 blev 4 tdr. land eng, der i 1947 var solgt til Vagn Sørensen, tilbagekøbt fra Steen Sørensen, Hørret Byvej 7.

#) De nævnte tal for gårdens størrelse og besætning er fra 1950

Hørret Byvej 12-Matr.nr. 4b

Huset blev bygget til købmandshandel i 1908. Grunden er udstykket fra Hørret Byvej 14. *Søren Christian og Ane Worm* byggede huset og oprettede Hørret Købmandshandel. Før Forsamlingshuset blev bygget i 1923 på Hørret Byvej 9, brugtes købmandens store stue – kaldet Købmandssalen – til afholdelse af fester. – Se også om købmandshandelen tidligere. Sønnen *Aage og Inger Worm* overtog forretningen i 1946 og videreførte Købmandshandelen, mens *Søren Christian og Ane Worm* flyttede over i huset på den anden side af gaden til Hørret Byvej 17. *Aage Worm* døde i 1964, hvorefter *Inger Worm* førte forretningen videre til 1979. *Inger Worm* solgte huset i 1999 til de nuværende ejere *Michael André Reffstrup og Charlotte Dahl*, der har moderniseret huset og sløjftet butiksfacaden. *Inger Worm* flyttede til en beskyttet bolig ved lokalcentret i Mårslet, hvor hun døde 2000.

Hørret Byvej 14 – Matr.nr. 4a

Stuehus fra 1902 – lade og svinestald fra 1915

24 tdr. land mark

8 køer+8 ungdyr+10 svin

Gården var egentlig en tvillinggård. Den anden gård lå i haven ud mod Hørret Byvej. De to gårde lå tæt sammen kun adskilt af et smalt stykke med brændenælder. Ville beboerne i de to gårde i kontakt med hinanden, kunne de blot åbne køkkenvinduerne og så sidde og snakke sammen fra hver sit køkken. Gården i haven blev flyttet af *Mikkel Jakobsen* til Hørret Byvej 18.

Ejere: Knud og Lis Jensen (Hørret Byvej 16) 1959

Anker og Anna Gertsen ca 1944-59

Ole og Anne Marie Gertsen 1906 – ca 44

N.K. Madsen 1905-06

Karl Mikkelsen 1900-05

Peder og Birthe Marie Jensen 1892-1900

Da *Peder og Birthe Marie Jensen* solgte gården, byggede de og flyttede til huset Hørret Byvej 17. Gården tilhørte i mange år *Ole og Anne Marie Gertsen*, der var stoute og meget selskabelige mennesker. Ole spillede lombre en gang om ugen med købmand Worm, smeden og læreren – alle andre i landsbyen spillede Whist. Ole Gertsen tilhørte som de øvrige gårdmænd i landsbyen partiet Venstre, købmanden var Radikal, mens lærer Jochumsen var socialdemokrat – men det hindrede ikke, at de kunne spille kort sammen. Ole var på kvægtorvet i Århus hver uge til grise- og kvægmarked – og hvad dertil hørte. Han var en dygtig landmand, og med 9 børn var der medhjælp på gården i mange år. Han solgte til sønnen *Anker Gertsen*, der afhændede gården i 1959 til *Knud Jensen*. Anker Gertsens mor *Anne Marie* blev en tid boende i stuehuset, der derefter var beboet af Knud Jensens gifte medhjælp, inden huset senere blev udlejet. Stalden fyldte Knud Jensen op med løsgående svin. I 1963 blev der bygget en løsdriftstald med plads til 60 malkekøer. Knud Jensens løsdriftstald var blandt de allerførste i landet, Køerne gik selv på græs efter malkningen, men da omfartsvejen udenom Hørret kom i 1978, kom vejen til at skille stald og mark, og køerne blev afskåret fra at komme på græs. Forsøg på at få lavet en tunnel under vejen til køerne mislykkedes, så køerne måtte sælges. Løsdriftstalden blev da i nogle år brugt til opdræt af tyrekalve – i dag er den stald for 3 heste, mens de øvrige bygninger bruges til redskabshuse for de 2 store og en mindre traktor samt den store moderne mejetærsker og de markredskaber, der bruges til dyrkningen af den megen jord Knud Jensen efterhånden samlede. Nuværende ejer af gården er *Lis Jensen*, Hørret Byvej 27. Stuehusets 2 lejligheder er i dag udlejet til *Poul Ejlersen og Knud Eberhart*.

Hørret Byvej 16-Matr.nr. 2a

Stuehus fra 1900

20 tdr. land mark+1 tdr. land eng+1 tdr. land have

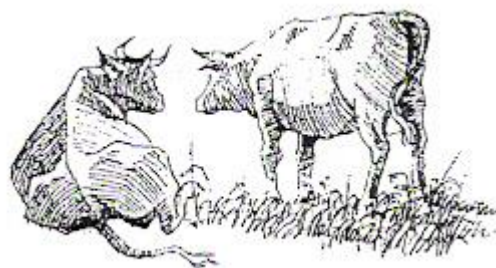
13 køer+5 ungdreter+6-8 svin

Gården ophørte som selvstændigt landbrug i 1984

Ejere: Knud og Lis Jensen 1953-84
Marius og Alma Emilie Jensen 1912-53
Jens Peder og Maren Jensen 1896-1912

Gården var fæstegård under Vilhelmsborg frem til 1885. Det er den samme slægt, der har ejet gården fra 1729-1984. Alle gårdens ejere kan følges gennem en slægtstavle, og der findes afskrifter af de forskellige ejeres fæstebrev, hoverikontrakter, købekontrakter, skøder og aftægtskontrakter. *Jens Peder Jensen* var lærer i Hørret fra 1869-99. Han giftede sig i 1879 med gårdejerdatteren *Maren* og overtog hendes fødegård i 1896. Han levede til 1903, hvorefter enken drev gården – sidste 2 år med forpagter – til sønnen *Marius* overtog den i 1912. I 1913 solgtes der 12 tdr. land til gartner P. Pedersen, Hørretvej 148 – i 1956 blev 4 tdr. land heraf købt tilbage til gården af Knud Jensen. Da Marius Jensen døde i 1924 var der 5 børn i ægteskabet, og den yngste *Knud* var kun et år. Hans enke *Alma Emilie* drev gården videre – i en hel del år med hjælp fra broderen *Jens Georg Sørensen*, der senere købte gården Hørret Byvej 27. Sønnen *Knud Jensen* giftede sig med *Lis* og overtog gården i 1953.

Der blev da lavet en aftægtskontrakt mellem Knud Jensen og hans mor Alma. Hun skulle have ret til at bebo den daværende dagligstue og et tilstødende værelse, samt have spisekammeret omdannet til køkken og dertil have sit forbrug af kartofler og grøntsager, 1 ltr. Mælk daglig og 25 kg flæsk årlig. Alma Emilie Jensen døde året efter i 1954. Knud var en dygtig landmand. Han købte traktor allerede

i 1958 og havde eget tærskværk på gården. Den første mejetærsker blev købt i 1961 – gården var en eneste i Hørret, der opnåede at have egen mejetærsker – og Knud Jensen begyndte med en at høste også for nabogårdene. Knud Jensen købte i 1959 nabogården Hørret Byvej 14. Gårdens køer blev flyttet til den nyoprettede løsdriftstald på Hørret Byvej 14, og Knud Jensen opbyggede derefter landsbyens største kobesætning. En del af de tidligere stalde fyldtes med kalve. En enkelt længe blev udlejet til en tømremester. I 1963 købte Knud Jensen jorden til gården Højballevej 4, og i 1973 arvede han gården Hørret Byvej 27, hvor der i 1977 blev opført en ny villa, hvortil Knud og Lis Jensen flyttede. Stuehuset blev da til at begynde med udlejet, men i 1984 solgte Knud og Lis Jensen gården uden jord til *Søren Væver*, der driver vognmandsforretning fra gården.

Hørret Byvej 18-Matr.nr. 3a m.fl.

28½ tdr. land mark+ 2 tdr. land eng+3/4 tdr. land gårdsplads og have

15 køer+10 ungdreter+10-12 svin

Gården ophørte som selvstændig landbrug i 1983

Ejere: Michael og Dagny Jakobsen 1951-83

Peter og Kathrine Jakobsen 1913-51

Mikkel og Ane Marie Jakobsen 1891-1913

Det var Michaels oldeforældre *Jakob Nielsen og Kirstine Mikkelsdatter*, der i 1891 overlod gården til Michaels bedsteforældre *Mikkel og Ane Marie Jakobsen*. Gården lå da på Hørret Byvej 14 som den ene af to tvillinggårde, men blev kort efter århundredskiftet flyttet til nuværende sted. I 1913 overtog Michaels forældre *Peter og Kathrine Jakobsen* gården. Kathrine var en søster til købmand Søren Christian Worm. Peters søster Kirstine blev gift med Per Veng, Højballevej 4. Da gården blev afhændet til sønnen *Michael og Dagny Jakobsen* – de første år som bestyrer – flyttede forældrene i 1949 til en nyopført aftægtsbolig på Hørret Byvej 20, hvor de boede til deres død. Efter at omfartsvejen udenom Hørret var blevet anlagt i 1978, var det ikke muligt at beholde gårdens køer, da de skulle føres over vejen for at komme på græs. Michael Jakobsen solgte inden sin død i 1938 gårdens jord til *Knud Jensen*, Hørret Byvej 27, og året efter flyttede Dagny Jakobsen til Mårslet. I 1984 blev gården købt af *Stefan og Lene Kaldau*. Stefan Kaldau købte 4 tdr. land jord, oprindeligt fra Hørretgården, Hørret Byvej 10, af Aage Sørensen. Hørret Byvej 2, i 1992, og han drev i nogle år økologisk landhandel fra gården. Grunden til huset Hørretvej 115 blev i 1987 udstykket fra gården.

Hørret Byvej 20-Matr.nr. 3e

Huset er bygget i 1949 af *Peter og Kathrine Jakobsen*, Hørret Byvej 18, til aftægtsbolig. De flyttede ind her, da sønnen Michael overtog gården. Efter deres død blev huset købt af *Asger og Gerda Kristensen* i 1978 efter at de havde boet der til leje i 5 år. De købte noget jord til fra gården Hørret Byvej 18, da den blev solgt i 1984.

Hørretvej 115 – Matr.nr. 3h

Huset er nyopført i 1999 på en grund stykket fra gården Hørret Byvej 18. Nuværende ejere er *Lars Studsgaard* og *Lotte Pallesen*-

Hørretvej 131 – Matr. Nr. 1a

27 tdr. land mark+ 1 tdr. Land gårdsplads og have

12 køer +10 ungdreager+20 svin

Gården er opført i 1908

Gården ophørte som selvstændigt landbrug i 1983

Ejere: Kaj Nielsen 1940-83

 Oskar Nielsen 1929-40

 Søren Jensen

 Rasmus Rasmussen

 Johannes og Eline Andersen

 Poul Christian og Gertrud Pedersen

”Villagården” eller ”Amerikanergården” er gården blevet kaldt. Ved folketællingen i 1901 var gården ejet af Poul Christian Pedersen, kaldet ”Bæk-Poul” – han havde giftet sig til gården. Blandt hans 8 børn var datteren ”Pulle-marie”, Hørret Byvej 29, datteren Birgitte, der blev gift med Jens Sørensen, Hørret Byvej 10 og datteren Marie Kirstine, der i 1897 havde giftet sig med Ove Christian Sofus Gyldenkrone, men det passede sig ikke for baroniet, så de fik en sum penge og rejste til Amerika. I 1940 købte *Kaj*

Nielsen gården, og samme år blev *Anna Jensen*, en søster til Knud Jensen, hans husbestyrerinde. Ejendomsmægler Egon Hansen købte i 1961 af Kaj Nielsen 10 tdr. land af gårdens jord til udstykning af Storhøj-området. Læs om Storhøj-bebyggelsen tidligere. Da Kaj Nielsen i 1938 solgte gården til *Søren Bahnsen og Eva Borg* Flyttede han og Anna Jensen til parcelhuset Hørretvej 133. Søren Bahnsen købte i 1991 jorden til Hørretgården, Hørret Byvej 10, af Knud Jensen. Denne jord samt halvdelen af gårdens egen jord blev i 1997 solgt til en udenbys ejer. Gårdens resterende jord er i dag på 9 tdr. land, der er udlagt med græs til egne heste og heste, der er i pension på gården. Den store gamle avlsbygning fra 1908 blev i 1999 fuldstændig renoveret – selvbærende stålkonstruktion indvendig, nyt tag og med nye bokse til gårdens halve snes rideheste

Hørretvej 133-Matr.nr. 1a

Huset er opført af *Kaj Nielsen*, der i 1983 afhændede sin gård *Hørretvej 131*. Her flyttede han og *Anna Jensen* ind. Kaj Nielsen døde i 1997. Nuværende ejere siden 1998 er *Jørgen Nielsen og Margit Worm*.

Hørret Byvej 31-Matr.nr. 1f

Her boede træskomanden *Jens Peder* – på grund af sit skæg blev han aldrig kaldt andet end Fip-Peder. Hans husbestyrerinde kaldtes træskomandens *Trine* eller Galop-Trine. Træskomanden fremstillede spidstræsko. Man prøvede bundene og kunne næste dag hente de færdige træsko forsynet med overlæder. Et af Trines børn *Viggo*, kaldet Brille-Viggo boede en overgang i huset med sin kone *Marie*. De solgte huset til tromlefører *Marius Pedersen* og hans kone *Anine*. Marius arbejdede for Mårslet Kommune. Han døde i 1989, og nogle år efter solgte Anine Pedersen huset. Hun døde i 1997. Nuværende ejer er *Birthe Rosing*.

Hørret Byvej 29-Matr.nr. 1d

Huset var Post-Richards hus – *Richard og Rigmor Christensen* boede her fra 1955-84, men tidligere var det kendt som Bæk Pouls Maries hus – *Marie Pedersen*, der også gik

under navnet Pulle-Marie. Hun gjorde rent på skolen og var datter af Poul Christian Pedersen, Hørretvej 131. Efter Pulle_Marie blev huset købt af murer-Christian, der solgte til Richard Christensen. I 1963 blev den gamle skoles legeplads købt fra Jens Georg Sørensen, Hørret Byvej 27, til have, og så sent som i Richard Christensens tid hvilede der endnu på denne havejord en årlig afgift, der skulle betales til Vilhelmsborg. *Per og Merete Merfeldt* har boet i huset, der i dag ejes af *Torben og Trine Larsen*.

Pilegården-Matr.nr. 7a

18 tdr. land mark

10 kører+4 ungkreaturer+ 8-10 svin

Ophørt som selvstændigt landbrug i 1965

Ejere: Antonius Marinus og Birgitte Pedersen 1938 –

Jens Nielsen 1936-38

Niels Mikkelsen 1912-36

Knud Madsen

Gården blev nedbrudt i 1965. Den lå ved markvejen, der vest for Hørret Byvej 29 fører op mod Grevehøj. Gårdens jord blev købt af en gårdejer øverst på Jelshøjvej

Hørret Byvej 27 -Matr.nr. 7d og 1c

11½ tdr. land mark+½ tdr. land grusgrav+½ tdr. Land gårdsplads og have

5 køer+ 2 ungkreaturer+10 svin

Gården ophørt som selvstændigt landbrug efter brand i 1973

Ejere: Jens Georg Sørensen 1933-73

Søren Rasmussen 1916-33

Frederik Bælum

Her lå Hørrets gamle skole – opført af Vilhelmsborg i 1827 som en lille trelænget gård med et tilhørende landbrug. Den virkede som skole til 1903, da en ny skolebygning blev opført på Hørret Byvej 15. Den gamle skole blev solgt som landbrugsejendom i 1903. I 1916 blev den købt af *Søren Rasmussen*, der i 1933 solgte ejendommen med 8 tdr. land til *Jens Georg Sørensen*, der var Knud Jensens morbror. Han købte i 1947 yderligere 4 tdr. land af Petersen Bonde, Hørretgården, Hørret Byvej 10. Det var i sin tid baronen på Vilhelmsborg, der havde bekostet skolens opførelse, og helt fra gammel tid havde der påhvilet ejendommen en årlig afgift til herregården – Jens Georg kørte hver sommer til Vilhelmsborg med en tønne byg. Senere blev det til en årlig sum penge, og i 1963 blev afgiften helt slettet, da Jens Georg betalte en éngangssum på 750 kroner til godsejer Knud Hvid. Jens Georg havde en husbestyrerinde, der hed *Karen*. Hun sang, så det kunne høres helt til Overby. Hun havde en dreng, og da hun kom på Mårslet Plejehjem, hvor hun døde, blev drengen hos Jens Georg. Jens Georg Sørensen kom ulykkeligt af dage. Han indebrændte i huset i 1973, da udsivende gas blev antændt og gården nedbrændte.

Villaen

Knud Jensen arvede jorden efter Jens Georg Sørensen. Knud og Lis Jensen byggede villaen lidt oven for den tidligere gamle skole og flyttede hertil i 1977 fra deres gård Hørret Byvej 16. herfra og fra gården Hørret Byvej 14 blev Knud Jensens jordbesiddelse på 92 tdr. land drevet. I 1978 købte han Hørretgårdens jord, Hørret Byvej 10, som han dog solgte igen i 1991 til Søren Bahnsen, Hørretvej 131. I 1983 kom yderligere jorden til gården Hørret Byvej 18 til – nu i alt 150 tdr. land ejede Knud Jensen. Hertil kom, at han i næsten en snes år forpagtede og drev lige så meget jord – i alt 300 tdr. land svarende til kapaciteten for en stor mejetærsker. I takt med jordkøbene købte Knud Jensen store nye og moderne traktorer og markredskaber. Knud Jensen døde i 1996, og *Lis Jensen* driver i dag selv det store jordbrug – der ud over egen jord også omfatter forpagtning af jordene fra Havmosegård og Margretelyst på Hørretvej – med hjælp fra gårdejer *Claus Jensen*, ”Højballegården”, Højballevvej 75.

Hørret Byvej 23 – Matr.nr 18a

Det røde kampestenshus – tidligere kaldet ”Det gule Palæ” - er et af Hørrets ældste huse. På udskiftningskortet fra 1785 ses huset aftegnet. En del af husets mure består af ubrændt ler gravet ud i bakkerne ovenfor. Her havde landsbyens høker *Niels Svend Nielsen* sin høkerhandel indtil 1908, da Søren Christian Worm åbnede sin købmandshandel på Hørret Byvej 12. Høkeren solgte salt, sukker, gryn, Mel, kandis og kaffe – man forlangte Rio eller Java, men det var den samme kaffeblending i begge skuffer. Huset blev solgt til *Jens og Grethe Jensen*. De sad i små kår. Jens arbejdede hos bønderne. Datteren *Signe* og hendes mand *Peter Nielsen* købte huset, som de boede i 1945-60 – de havde tidligere boet i Peters hus i Hørret skov. Det var dem, der kalkede det kun 63 kvadratmeter store hus gult. *Poul Blak* solgte i 1981 huset til de nuværende ejere *Erik og Helle Friis*, der også har fået husets tagetage indrettet til beboelse.

Hørret Byvej 21-Matr.nr. 19a

De to bygningen på grunden er Hørrets gamle smedje med smedeværkstedet og smedehuset, hvor smeden boede. Smedjen var fra gammel tid ejet af landsbyens gårdmænd, der i 1894 hentede *Jens Jensen* til Hørret som bysmed. Han købte selv smedjen omkring århundredskiftet. Sønnen *Marinus*, Hørret Byvej 19, overtog i 1916 smedjen og var landsbyens smed til sin død i 1969. I den ene ende af smedjen var der en lille lejlighed, der var udlejet til enken *Else Marie*. Hendes datter Karen blev i 1917 telefonbestyrerinde og købte da huset Hørret Byvej 5. Smedjen er beskrevet tidligere. Smedehuset blev solgt til *Bent Jørgensen*, der efter husets brand i 1966 lod det genopføre i samme stil med bindingsværk og stråtag – huset er det eneste tilbageværende i Hørret med stråtag. Huset blev udvidet i 1977. Bent Jørgensen solgte til et lærerpar, der igen solgte til *Richard og Jane Harrow*, som i 1995 solgte smedje og smedehus til de nuværende ejere *Ronald Renbo og Vivi Jespersen*. Ved denne sidste hushandel blev det opdaget, at 93 kvadratmeter af det købte areal slet ikke hørte til grunden, men var ejet af bymændene – det vil sige de gårdejere, der hundrede år tidligere havde ejet smedjen. Da disse bymænd for længst var døde og borte. Måtte de ”nye bymænd” – de nuværende ejere af flere af Hørrets gårde, som i årevis ikke havde anet, at hver ejede en del af grunden Hørret Byvej 21, give deres samtykke til, at de 93 kvadratmeter kunne blive lagt til smedehusets grund.

Hørret Byvej 19-Matr.nr. 19b

Huset er *Smede-Marinus`* hus. Marinus Jensen var søn af smed Jensen, Hørret Byvej 21 og gift med *Marie*. De havde, inden de flyttede ind i huset, boet som værtspar i Forsamlingshuset. Marinus Jensen døde i 1969. *Villy Iversen*, søn af Niels Møller og Anna Sofie Iversen, Hørret Byvej 10, købte huset, som han i 1978 solgte til forældrene, da de havde afhændet Hørretgården, Hørret Byvej 10. *Niels Møller Iversen* døde i 1984, og hans enke *Anna Sofie Iversen* ejer og bebor fortsat huset.

Branddammen

Tidligere var der ikke direkte adgang til dammen fra vejen, så når der var brand, måtte brandfolkene skaffe sig adgang til dammen ved at bryde gennem smedens hønsegård. Engang i 1953 under en tørke lod Vagn Sørensen, Hørret Byvej 7, dammen tømme for at vande sit hør på marken overfor. Branddammen var tom på 6 timer, men 4 timer efter var den fyldt igen – der er et meget stærkt tilløb fra bakkerne. I 1969 var branddammen mudderfyldt, og det vanskeliggjorde brandslukningen på Højballevej 2.

Hørret Byvej 17-Matr.nr. 2o

Huset er bygget i 1900 af *Peder og Birthe Marie Jensen*, da de solgte deres gård Hørret Byvej 14. Her boede senere landsbyens tækkemand. Huset blev først i 30erne solgt til Peter Damgaards forældre *Anders og Maren Andersen*, Hørret Byvej 1 – det var det tredje sted, de så boede i Hørret. I 1946 blev huset solgt til *Søren Christian og Ane Worm*, der flyttede ind efter at de havde afhændet Hørret Købmandshandel til sønnen Aage. Efter Worms død blev huset solgt til *Edward og Mary Jørgensen*, der gennem mange år havde været værtspar i Forsamlingshuset, Hørret Byvej 9. Han arbejdede på teglværket om sommeren og i skoven om vinteren. *Jakob og Bente Worm* har boet i huset. Nuværende ejere er *Niels Pedersen og Kirsten Svenningsen*.

Hørret Byvej 15-Matr.nr. 11c

Bygningen er fra 1903, og den rummede indtil 1949 Hørret Skole. Se om skolen tidligere. Huset var indrettet med skolestue i vestenden og med bolig til læreren mod øst.

Der var 2 klasser i skolen: Bette-klasse mødte om formiddagen 8-12 – undtagen tirsdag og fredag. Storeklasse gik i skole om eftermiddagen – tirsdag og fredag hele dagen. Lærer *Obert Theodor Jochumsen* boede i huset fra 1903 til 1937 og lærer *Axel Jul Christensen* indtil 1949, da skolen i Hørret blev nedlagt. Efter skolens ophør indrettede Mårslet kommune en mindre lejlighed i skolestuen. Den var indtil 1966 beboet af kommunens hjemmesygeplejerske *frk. Pedersen* og fra 1966 af *Asger og Gerda Kristensen*, der i 1973 flyttede til Hørret Byvej 20. Skolens tidligere lærerbolig blev i 1950 udlejet til *Børge Kjerstein og Kathe Sørensen*. I 1973 købte deres søn *Poul Kjerstein Sørensen* af Århus Kommune bygningen, som fik tilføjet udnyttet tagetage. Poul Kjerstein Sørensen ejede og beboede huset til 1982, da skolebygningen blev solgt til ”Andelsforeningen Hørret Byvej 15” – et kollektiv bestående af 4 unge. Andelsforeningen består stadig, men der er i dag ikke noget kollektiv. Husets nuværende andelshavere i bofællesskabets tre lejligheder er *Henrik Sørensen og Birgitte Poulsen, Bo Mikkelsen og Nancy Zeffertt* samt *Lars Hammerskov*

Hørret Byvej 13-Matr.nr.11f

Grunden er udstykket fra gården Hørret Byvej 7. Her byggede *Michael og Olga Veng* huset i 1965. De kom fra den tidligere Central, Hørret Byvej 5, hvor de havde boet siden 1963, da de solgte deres gård Højballevej 4. Michael Veng døde 1968, og huset blev solgt til datteren Bodil. Nuværende ejere siden 1984 er *Christian Thomsen og Margrethe Bogner*.

Hørret Byvej 11-Matr. Nr. 11e

Huset er opført i 1950 af *Vagn og Else Sørensen*. Vagn Sørensen havde i 1945 overtaget den fædrene gård Hørret Byvej 7, hvor forældrene blev boende i stuehuset. Vagn Sørensen drev gården frem til 1984. Vagn og Else Sørensen bor fortsat i huset.

Hørret Byvej 9-Matr.nr. 11d

Huset er opført i 1923 som Hørrets Forsamlingshus. I 1928 blev der bygget en beboelse til et værtspår. Forsamlingshusets første værtspår var smedens søn *Marinus Jensen* og hans kone *Marie*. De byggede senere selv hus på Hørret Byvej 19. I mange år var *Edvard og Mary Jørgensen* værtspår – de flyttede senere til Hørret Byvej 17. I 1948 lejede *Hans og Ulla Loft* sig ind i boligen, og i 1952 solgtes Forsamlingshuset til dem. Hans Loft tjente hos Peter Damgaard på ”Lindbakgård”. I 1960 blev der foretaget en ombygning, og salen blev lavet om til beboelse. – Se mere om Forsamlingshuset tidligere. Nuværende ejere siden 1998 er *Claus og Lisbeth Mikkelsen*.

Hørret Byvej 7-Matr.nr. 11a m.fl.

Kostald fra 1936. Slægtsgård siden 1745

21 tdr. land mark+4 tdr. Land eng

8 køe+4 ungdreuer+6-8 svin

Gården ophørte med selvstændigt landbrug i 1984

Ejere: Vagn og Else Sørensen 1945-1984

Andreas og Kirstine Sørensen 1900-45

Peder og Kirsten Sørensen

Søren Pedersen

Søren Pedersen, Vagn Sørensens oldefar, frikøbte gården, der var en gammel firlænget bindingsværksgård med stråtag, fra Vilhelmsborg. *Peder Sørensen* var Vagn Sørensens bedstefar og *Andreas Sørensen* hans far. Forældrene blev boende på gården, da Vagn Sørensen i 1945 overtog den. I 1947 købte Vagn Sørensen 4 tdr. land eng af Bonde Petersen, Hørret Byvej 10. I gården har der været drevet alle former for landbrug – bl.a. også med et meget stort hønsehhold, og heste har der altid været. Fra 1958 drev Vagn Sørensen gården ved siden af at have lønarbejde, og 12 tdr. Land var da forpagtet til Knud Jensen, Hørret Byvej 27. I 1984 solgte Vagn Sørensen gården, der siden 1966 havde været uden stuehus, til sønnen *Steen Sørensen*, der i 1991 frasolgte de 4 tdr. Land

eng, som Vagn Sørensen havde købt i 1947, til *Hans Henrik Kjølby*, Hørret Byvej 10, og 2 tdr. Land til *Knud Jensen*, Hørret Byvej 10. og 2 tdr. Land til *Knud Jensen*, Hørret Byvej 27. Gården med de resterende 20 tdr. Land solgtes i 1991 til *Ole og Marianne Mikkelsen*, der i 1993 fik tilladelse til opførelse af stuehus og driftsbygning på gårdens jord ved hovstien 600 meter nord for Hørret Byvej. Den nyopførte gård hedder ”Egebækgård” (Postadressen er Hørret Byvej 15A). Al gårdens jord er udlagt til græsning for heste. De gamle avlsbygninger på Hørret Byvej 7 har Ole Mikkelsen solgt sammen med 2 tdr.land til en udenbys køber. Bygningerne har ligget ubenyttet hen siden 1984.

Hørret Byvej 5-Matr.nr. 12c

Huset er bygget omkring 1900 på en grund udstykket fra Vengs gård, Højballevej 4. I 1917 samtidig med Hørret Telefoncentralens oprettelse flyttede *Karen Rasmussen* ind i huset, som hun købte med JTAS som garant. Hun bestyrede Telefoncentralen i 34 år. Se mere om telefoncentralen tidligere. Karen Rasmussen havde som barn boet med sin mor, der var enke, i en lille lejlighed i Smedjen, Hørret Byvej 21. Som 11-årig fik hun sit ene ben sat af, og på grund af det handicap kom hun i lære som syerske i Århus. Karen Rasmussen tog sin mor til sig i huset. Hun syede for beboerne og havde også syelever, piger, der 1½ år før giftermål skulle lære at sy. Efter Centralens overflytning til Tranbjerg i 1951 blev Karen Rasmussen boende i huset til 1959, da brorsønnen *Jens Gregersen* købte det. Karen Rasmussen flyttede til Mårslet Plejehjem, hvor hun døde. I 1963 købte *Michael og Olga Veng* huset, da de havde solgt deres gård på Højballevej 4. De fik et par rum slået sammen til en stue. Da de i 1965 byggede og flyttede til deres nye hus på Hørret Byvej 13, lejede de huset ud til 1970, hvor de nuværende ejere *Jørn og Tove Andersen* købte det.

Højballevej 2-Matr.nr. 13a

Stuehuset er fra 1930 – laden blev bygget i 1934

18 tdr. Land mark

9 køer+4ungkreaturer+10 svin

Gården ophørte som selvstændigt landbrug i 1969

Ejere: Aage Pedersen

 Arne Mouritsen 1967 –

 Sigfred og Elvira Anegaard 1957-67

 Olav Terkelsen

 Niels Leo og Jenny Petersen 1930 –

 Jens Karl og Karen Petersen 1899-1930

Niels Leo Petersen overtog gården efter sine forældre *Jens Karl og Karen Petersen* i 1930. han lod det gamle stuehus rive ned og lod Johannes Jensen, der havde bygget mejeriet i 1915, opføre et nyt. Ved høsten i 1937 faldt Niels Leo ned fra træskeværket og fik sit ene ben ødelagt, så han resten af livet måtte gå med kunstigt ben. Niels Leo Petersen var i mange år en populær formand for Forsamlingshuset, Hørret Byvej 9. Niels Leo og Jenny Petersen købte huset Højballevej 5, da de i 50'erne afhændede deres gård. *Sigfried Anegaard* fik udstykket en grund til en arbejderbolig – nuværende Højballevej 12. Mens entreprenør *Arne Mouritsen* havde gården, opstod der i 1968 brand i laden på grund af en gnist fra traktoren. Året efter, da stuehuset var udlejet til et kollektiv, udbrød der midt under en fest hos de unge igen brand på gården – gløder fra en affaldstønde, sagde man. I løbet af få minutter var udlængerne et stort flammehav, og brandvæsenet kunne intet stille op. Møblerne fra stuehuset blev slæbt ud, og de unge fortsatte så festen i haven, mens branden stod på. Gården ophørte som selvstændigt landbrug efter branden i 1969. Arne Mouritsen solgte jorden til *Aage Pedersen*, der drev den sammen med jorden fra gården på Højballevej 3. Senere blev begge gårdes jorder solgt til ”Tranbjerggården”. Det store stuehus – 244 kvadratmeter med en 90 kvadratmeter kælder – har været handlet flere gange. I 1993 var huset sat på tvangsauktion. Nuværende ejere er *Henrik Albinus og Ane Hjerimitslev*, der har udlejet en del af huset.

Højballevej 4-Matr.nr. 12a

Stuehus fra 1840 – Stalde og lade fra 1840. Gammel slægtsgård.

35 tdr. Land mark

15 køer+12 ungdreter+20 svin

Gården ophørte som selvstændigt landbrug i 1963

Ejere: Michael og Olga Marie Veng 1933-63

Per og Kirstine Veng 1903 – 33

Laurs Veng og Bodil Pedersen 1873-1903

Niels Sørensen Fogh

Gården var den eneste gård i Hørret, der ved udskiftningen i 1785 kom til at ligge på egen jord – alle andre gårde i landsbyen havde markerne liggende et andet sted end gården. Michael Vengs oldefar *Niels Sørensen Fogh* mageskiftede i 1872 med en gård i Langballe, købte gården fri fra Vilhelmsborg og afhændede den i 1873 til *Laurs Veng og Bodil pedersen*, Michael Vengs bedsteforældre, der i 1903 solgte til hans forældre *Per og Kirstine Veng*. Bodil Veng flyttede da sammen med en anden søn Niels til huset Højballevej 5. Kirstine Veng var søster til Peder Jakobsen, Hørret Byvej 18. I deres tid på gården var den et godt madsted for både dyr og mennesker. De havde et meget stort hønsehhold. I 1933 overtog deres søn *Michael og Olga Veng* gården. De var de første i Hørret, der fik malkemaskine og elektrisk hegn. Michael Veng fik schlerose og måtte have hjælp på gården. De sidste år sad han i kørestol. Michael Veng solgte i 1963 gårdens jord til *Knud Jensen*, Hørret Byvej 16, og bygningerne til møbelarkitekt *Illum Wikkelsø*, der indrettede dem til tegnestue. Michael og Olga Veng flyttede til den tidligere Central på Hørret Byvej 5 og senere i et nyt hus Hørret Byvej 13. Illum Wikkelsø solgte gården til *Michael Dybkjær Salomonsen*, der i 1997 solgte til *Karsten og Karen Margrethe Lorentzen*. Karsten Lorentzen driver fra gården sit firma ”Contigo Print Group”, en handelsvirksomhed for tryksager.

Højballevej 12-Matr.nr. 13e

Jorden er udstykket fra gården Højballevej 2 til en landarbejderbolig, der er opført i 1962. Huset ejes af *Tage og Lilly Nielsen*, og det er flere gange blevet udvidet. Lilly

Nielsens forældre, Sigfried og Elvira Anegaard, ejede gården Højballevej 2. Tage og Lilly Nielsen drev fra 1973-1996 busselskabet "De blå Busser" fra ejendommen.

Højballevej 11-Matr.nr. 17

"Overgård"

40 tdr. Land mark+2 tdr. Land eng+½ tdr. Land + ½ tdr. land gårdsplads og have+ ½ tdr. land plantage

16 køer+16 ungdreager+14-15 svin+ 1 avlstyr

Gården ophørte som selvstændigt landbrug i 1963

Ejere: Anna og Agnes Jensen 1961-63

Jakob Andreas Jensen 1940-61

Rasmus og Ane Marie Jensen 1898-1940

Anders og Dorthea Marie Nielsen 1851-98

Niels og Ane Andersen

Anders og Maren Danielsen

"Overgård" er en gammel slægtsgård. Jakob, Anna og Agnes Jensens tipoldefar *Anders Danielsen* havde gården i 1775. Sønnen *Niels Andersen*, Jakob Jensens oldefar, overtog den som fæstegård. Hans søn, Jakob Jensens bedsteforældre, *Anders og Dorthea Marie Nielsen*, frikøbte i 1851 gården fra Vilhelmsborg, og de drev den, til de i 1898 overdrog gården til datteren *Ane Marie* og hendes mand *Rasmus Jensen*. Sønnen *Jakob Andreas Jensen* overtog gården i 1940. Han forblev udgift og boede på gården med sine to ugifte søstre *Anna og Agnes*. Det var pigerne, der havde kommandoen på gården, der var et godt madsted – alle var tykke – Ane vejede godt 200 pund. "Overgård" var den bedste gård i Hørret – alt var solidt og velholdt – og så var gården fodervært for Hørrets foreningstyr. Da broderen Jakob døde i 1961, overtog søstrene gården, som en gift søstersøn, *Rasmus*, drev for dem. Han og hans kone, *Eva*, boede i træhuset, nuværende Højballevej 15, der var bygget ved siden af gården. Et par år efter solgte søstrene gården

til møbelfabrikant *Holger og Margit Christiansen*, der i 1963 indrettede en Møbelgård i "Overgårds" bygninger. Selv flyttede søstrene ind i træhuset, Højballevej 15. Gårdens jord blev på et tidspunkt solgt af Holger Christiansen til "Tranbjerggården", og i 1983 solgte han selve gården til *Jørgen og Vera Rosenlund*, der forærede sønnen *Flemming* halvdelen af gården. *Flemming* og *Pia Rosenlund* bebor gårdens stuehus, mens *Jørgen* og *Vera Rosenlund* har indrettet bolig i en sidelænge, der i Møbelgårdens tid var kontor, toilet og fabrikslokaler. Den gamle staklade, der hørte til gården, er fjernet, og der er bygget carport og nye stalde til de travheste, som *Flemming Rosenlund* opdrætter. Til gården hører 14.000 kvadratmeter jord, og fra gården Hørret Byvej 1 er der yderligere forpagtet 5 tdr. land, der bruges til græsning for hestene.

Højballevej 15-Matr.nr 17d

Udstykket fra "Overgård". I træhuset, der var opført på grunden, boede søstrene *Ane og Agnes Jensen* efter at de havde solgt "Overgård", Højballevej 11. *Holger Christiansen* købte huset i 1963 samtidig med købet af "Overgård". Efter søstrenes død solgtes huset til beslægtede *Erik Grove*. Mens han boede i huset, opstod der i 1987 brand på grund af en glød fra svejsning, og hverken hus eller indbo stod til at redde. *Erik Grove* solgte brandtomten til dyrlæge *Lise Kousgaard*, der byggede det nuværende parcelhus. *John Therkilsen* og *Linda Fogsgaard* har siden 1994 ejet huset.

Højballevej 5-Matr.nr. 16f

Her boede *Niels Veng* med moderen *Bodil*. *Niels Veng* var invalid efter et fald i skolen. Der blev holdt en masse bier, og *Niels Veng* fremstillede honning og mjød. De havde også mange høns – almindelige og racehøns, som *Bodil* udstillede. I 1914, tre år før, der blev oprettet telefoncentral i Hørret, fik *Niels Veng* indlagt telefon i huset fra centralen i Mårslet. *Bodil Veng* var altid nervøs, når sønnen begav sig i bil til Mårslet. Efter at telefoncentralen i Hørret var oprettet i 1917, havde hun for vane og ringe centralen op og bede *Karen Rasmussen* kigge ud af vinduet for at se, om *Niels* var kommet godt igennem svinget fra Højballevej ud på Hørretvej. Moderen *Bodil* døde 1930 og *Niels Veng* i 1931. Huset blev overtaget af *Bodils* anden søn *Per Veng* og hans kone *Kirstine*, da de i 1933 solgte gården Højballevej 4 til sønnen *Michael*. *Per Veng* boede ovenpå, mens stueetagen var udlejet. Her boede i 1939-44 gartner *Johannes Pedersen*, Hørretvej 148 og i 1946-49 *Jens og Erna Bang*, Højballevej 70. Før dem havde der boet en skrædder. Da *Niels Leo og Jenny Pedersen* solgte deres gård, Højballevej 2, købte de huset. De var de første i Hørret, der fik fjernsyn. *Jørn og Kirsten*

Bertelsen købte huset efter Niels Leo Petersen. Kirsten Bertelsen var indtil sin død i 1980 lærer ved Mårslet skole. Nuværende ejere er *Torben og Jette Jakobsen*.

Højballevej 3A – Matr.nr 15a

Stuehuset er fra 1909 – udlængerne fra 1840

30 tdr. land mark

13 køer+10 ungkreaturer+15 svin

Gården ophørte som selvstændigt landbrug i 1967

Ejere: Søren Anton og Anna Sørensen 1937-67

 Anton Peder og Marie Sørensen 1910-37

 Poul Peder Nielsen 1886-1910

Gården hedder ”Højly”. Den var ejet af *Anton og Marie Sørensen*, der i 1937 solgte til sønnen *Søren Anton og Anna Sørensen*. I 1967 blev gårdens jord bortforpagtet til *Aage Pedersen*. En kort tid havde *Knud Jensen* jorden forpagtet, inden gårdens jord i 1970 solgtes til *Arne Mouritsen*, der senere solgte jorden til Tranbjerggården. I 1973 solgtes gårdens bygninger til speditør *Peter Mathiasen*, og Søren Anton og Anna flyttede da til et aftægtshus, der var blevet opført på en grund udstykket fra gården. Bygningerne, der senere en overgang var beboet af et kollektiv, ejes i dag af *Maja Lundemark Andersen og Tatjana Brendstrup*.

Højballevej 3B – Matr. Nr. 15e

Grunden er i 1973 udstykket fra Højballevej 3A. Her opførte *Søren Anton og Anna Sørensen* villaen, som de flyttede ind i, da de i 1973 solgte gårdens bygninger. Der blev da lagt et stykke jord til grunden, købt fra Højballevej 5. Søren Anton døde i 1989, og

Anna solgte i 1990 huset til *Ulla Nicolaisen og Anette Østergaard* og flyttede selv til Mårlet, hvor hun i dag bor i Visbjerg Hegn.

Hørret – noget særligt

Sjældent finder man i dag en landsby så tæt ved en storby, hvor ikke én eller flere gårde er blevet lagt i inderzone med deraf følgende udstykning til parcelhusbyggeri. Det er ikke sket i Hørret, og trods landsbyens overgang fra bondesamfund til bysamfund finder man i Hørret stadig det gamle landsbypræg bevaret.

Det var det daværende Sogneråd i Mårlet, der i 1960'erne fik udarbejdet en kommune-dispositionsplan, der fastslog, at al fremtidig bebyggelse i sognet skulle ske i Mårlet by. Efter kommunesammenlægningen i 1970 har Århus Kommune respekteret denne afgørelse, og det er derfor kun få ændringer, der siden har fået lov at ske i landsbyen.

I Hørret bor der lige så mange familier, som der i byen bor i en boligblok med ca 6 opgange – forskellen er bare, at i Hørret kender alle hinanden – både de gamle beboere og de nye tilflyttere – og kan følge med i hinandens gøremål. Når man mødes på gaden eller til Hørret Byforenings arrangementer, mærker man, hvordan landsbyens fællesskab stadig lever, som det altid har gjort i Hørret. – Jo, Hørret er noget særligt.